

5 kwietnia 2018 r.
TEM/1810/08.08.01/2017
Tłumaczenie nieoficjalne

Do: Nord Stream 2 AG

c/o Castren & Snellman Attorneys-at-Law
PL 233 (Etelaesplanadi 14)
00131 Helsinki

ZGODA NA EKSPLOATACJĘ WYŁĄCZNEJ STREFY EKONOMICZNEJ FINLANDII

1 Wszczęcie procedury

W dniu 19 września 2017 roku do Ministerstwa Spraw Ekonomicznych i Pracy wpłynął wniosek konsorcjum Nord Stream 2 AG (sygnatura wniosku: 1810/08.08.01/2017) w sprawie wydania przez rząd fiński zgody na budowę gazociągu do transportu gazu ziemnego w obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej Finlandii, w ramach systemu biegnącego od Zatoki Narewskiej w Rosji, przez Zatokę Fińską, Bałtyk, aż do niemieckiej gminy Lubmin.

Wniosek zawiera dane kontaktowe wnioskodawcy, określa kraj, w którym znajduje się jego siedziba, oraz jego przynależność państwową, a także zawiera charakterystykę prowadzonej działalności, metod i narzędzi, które zostaną wykorzystane do realizacji projektu, określa strefę geograficzną, w której nastąpi realizacji działań, a także szacowaną datę rozpoczęcia i zakończenia inwestycji.

Ministerstwo Spraw Ekonomicznych i Pracy uznało wniosek za sporządzony zgodnie z Art. 2 rozporządzenia w sprawie fińskiej wyłącznej strefy ekonomicznej (1073/2004) stanowiącym podstawę rozpatrzenia wniosku. Każdy podmiot zamierzający eksploatować fińską wyłączną strefę ekonomiczną jest (co do zasady) zobowiązany do uzyskania zgody fińskiego rządu. Ponadto, budowa dwóch równoległych linii gazociągu, o której mowa we wniosku, wymaga uzyskania pozwolenia na budowę zgodnie z Ustawą Prawo Wodne (264/1961). Wykonawca projektu złożył wniosek o uzyskanie pozwolenia na budowę magistrali przesyłowej do Urzędu ds. Pozwoleń Środowiskowych Zachodniej Finlandii w dniu 19 września 2017 roku.

2 Wniosek

Konsorcjum Nord Stream 2 AG (zwane dalej „Wnioskodawcą”) złożyło - zgodnie z przepisami art. 6 Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej (1058/2004) – wniosek o uzyskanie pozwolenia fińskiego rządu na budowę w tej strefie ekonomicznej dwóch nitek gazociągu o długości około 374 kilometrów i średnicy rur 1,15 metra, a także prowadzenie związanych z tym działań badawczych, konserwacyjnych i eksploatacyjnych.

Rada Stanu wydała zgodę na budowę rurociągu, którego przebieg określono w Załączniku nr 2. Mimo że magistrala ma zostać poprowadzona przez strefę ekonomiczną Finlandii, nie będzie ona usytuowana w obrębie wód terytorialnych Finlandii. Wniosek obejmuje swoim zakresem prace badawcze, jakie zostaną podjęte przed rozpoczęciem budowy, przygotowanie dna morskiego (w tym usunięcie pozostałości uzbrojenia z czasów wojny), ułożenie instalacji rurociągu, dalsze opracowanie dna morskiego, prace końcowe, działania związane z rozruchem próbnym gazociągu, a następnie oddaniem go do właściwej eksploatacji, obowiązkowy program monitorowania, działania badawcze w zakresie budowy i eksploatacji systemu, a także

działania związane z utrzymaniem, naprawą, monitorowaniem i kontrolą techniczną systemu, opisane bardziej szczegółowo we wniosku i dołączonej do niego dokumentacji.

Okres ekonomicznej użyteczności instalacji ocenia się na co najmniej 50 lat.

System Nord Stream 2 ma zostać zbudowany z około 200 tysięcy pokrytych betonem rur, każda o długości 12 metrów i wadze 24 ton. Tolerancja ułożenia instalacji wyniesie ok. 7,5 metra na prostych odcinkach i około 15 metrów na odcinkach biegnących po łuku, przy czym na etapie budowy może zająć potrzeba niewielkiej modyfikacji planowanego przebiegu instalacji ze względu na konieczność ominięcia amunicji z czasów wojny i innych przeszkód, a także ze względu na możliwość ograniczenia dodatkowego zwałowania materiału skalnego. Wnioskodawca prosi Rząd o wyrażenie zgody na poprowadzenie instalacji gazociągu zgodnie z przebiegiem określonym w Załączniku 2 do wniosku oraz na ułożenie rur w korytarzu bezpieczeństwa, czyli w strefie, w której zniszczono amunicję wybuchową, o szerokości +/- 35 metrów po obu stronach opisanej wyżej trasy.

Ponadto, Wnioskodawca prosi o nadanie pozwoleniu Rady Stanu rygoru natychmiastowej wykonalności zgodnie z przepisami art. 31 Ustawy o postępowaniu administracyjnosądowym (586/1996), bez względu na ewentualne odwołania.

3 Uzasadnienie wniosku

3.1 Zgoda udzielona przez Radę Stanu

Wnioskodawca powołuje się na Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawie morza, zgodnie z którą państwa nie mogą utrudniać układania lub konserwowania podmorskich rurociągów. Prawo do układania systemów przesyłowych jest jedną z podstawowych wolności związanych ze sposobem eksploatacji strefy ekonomicznej.

Wnioskodawca argumentuje, że planując realizację projektu, dołożył starań, aby wybrać alternatywę najbardziej przyjazną dla środowiska. Przebieg magistrali oraz poszczególne etapy budowy zostały zaprojektowane w taki sposób, aby ograniczyć do minimum ich negatywny wpływ na środowisko. Wniosek zawiera Ocenę oddziaływania na środowisko (zwaną dalej „OOŚ”). Wykonawca projektu wskazuje, że wyznaczona trasa przebiegu gazociągu stanowi najlepszą alternatywę ze względów bezpieczeństwa oraz z uwagi na kwestie ekonomiczne i środowiskowe. Zoptymalizowanie przebiegu instalacji pozwoli znacząco ograniczyć oddziaływanie inwestycji na środowisko, obniżając koszty projektu i gwarantując wykonanie zobowiązań umownych i spełnienie wymogów. Bieżąca optymalizacja trasy gazociągu opiera się na wiedzy i doświadczeniu wyniesionych z wcześniejszych projektów budowlanych oraz prac badawczych prowadzonych w obrębie Morza Bałtyckiego, a także na informacjach przekazywanych przez organ odpowiedzialny za weryfikację OOŚ wnioskodawcy.

Podczas prac budowlanych utrzymane zostaną najwyższe standardy techniczne, co pozwoli na ograniczenie skutków tworzenia nasypów skalnych, niszczenia amunicji wybuchowej i układania rur. W wyniku dwóch ocen przeprowadzonych w ramach programu Natura 2000 na życzenie Wnioskodawcy po zakończeniu fazy OOŚ, stwierdzono, że projekt nie będzie wywierał znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. Aby zapewnić ochronę walorów przyrodniczych obszaru objętego inwestycją, obszar ten włączono do sieci Natura 2000. W opinii wnioskodawcy, poza pewnym ogólnym oddziaływaniem na nastroje społeczne (oczekiwania i wątpliwości) na etapie planowania i budowy projekt będzie miał nieistotny lub niewielki wpływ na środowisko.

Wnioskodawca uważa, że odmowa udzielenia pozwolenia na eksploatację fińskiej wyłącznej strefy ekonomicznej, o którym mowa w art. 6 Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej, ze względu na prawa państw nadbrzeżnych dotyczące ochrony, ograniczania i kontroli zanieczyszczeń spowodowanych przez instalację przesyłową,

byłaby bezzasadna. Dodatkowo, wnioskodawca zwraca uwagę organu udzielającego pozwolenia na fakt, że realizacja przedmiotowej inwestycji wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego, o którym mowa w Ustawie wodnej, co wiąże się z koniecznością spełnienia dodatkowych wymagań w zakresie ograniczania negatywnego oddziaływania projektu.

Zdaniem wnioskodawcy trasa przebiegu rurociągu będzie mieć znikomy wpływ na obecną i przyszłą eksploatację wyłącznej strefy ekonomicznej, w tym na złoża mineralne dna morskiego, pozostałe systemy przesyłu ropy i gazu, kable, działania wydobywcze, kopalnie żwiru, usuwanie gleby, parki wiatrowe, systemy energii fal morskich i podwodne tunele. Wnioskodawca szacuje, że system przesyłowy może mieć wpływ – z racji samego istnienia – na wymogi technologiczno-projektowe dotyczące przyszłych inwestycji, ponieważ konieczne będzie zaplanowanie odpowiednich skrzyżowań. W przyszłości może jednak zaistnieć możliwość położenia nowych kabli i rur powyżej magistrali Nord Stream 2. Nitki gazociągu nie będą stanowić przeszkody dla budowy podwodnego tunelu biegnącego pod Zatoką Fińską, ponieważ materiał skalny odgradzający rurociąg i tunel powinien wystarczająco zabezpieczać integralność obu systemów. Jeśli chodzi o przyszłość i budowę tuneli polegającą na zatapianiu prefabrykowanych segmentów, wnioskodawca podkreśla, że w takim przypadku konieczne byłoby dokładne zbadanie oddziaływania podwodnych tuneli poprowadzonych po dnie Zatoki na istniejącą infrastrukturę systemu przesyłowego i jego przyszłą rozbudowę.

Według wnioskodawcy projekt Nord Stream 2 zagwarantuje ekonomiczne i zrównoważone dostawy energii gazu do Europy i ochroni europejską gospodarkę przed deficytami w tym zakresie. Inwestycja stanowi ekonomicznie racjonalną, nisko emisyjną alternatywę dla tradycyjnych metod ochrony klimatu w Europie, zwłaszcza, że zgodnie z obecnymi prognozami popyt na gaz ziemny ma stopniowo wzrastać. Jednocześnie w najbliższych 20 latach znacząco zmniejszy się produkcja własna gazu ziemnego w Europie.

Ponadto, wnioskodawca powołuje się na fakt, że planowana inwestycja odegra kluczową rolę w dostawach gazu do Europy. Jako metoda przesyłu gazu z najbogatszych złóż na świecie, położonych na terenie Federacji Rosyjskiej, na rynki europejskie, Nord Stream 2 stanowić będzie nowy, krótszy i godny zaufania szlak importowy, będący alternatywą także dla systemów transportu LNG (ciekłego gazu ziemnego), Gazociąg będzie konkurencyjny wobec innych sposobów przesyłu gazu ziemnego, co zagwarantuje utrzymanie opłat za dostawy na rozsądnym poziomie. Jak wyjaśnia wnioskodawca, zwiększenie dostępności gazu ziemnego (w przeciwieństwie do dostaw węgla) pomoże producentom energii opłacalnie zmniejszyć zanieczyszczenia. Nord Stream 2 może także przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa dostaw, ograniczając ryzyko związane z transportem, realizacją dostaw i popytem poprzez zachowanie bezpieczeństwa energetycznego.

Do wniosku dołączono także raport z badań przygotowany na zlecenie wnioskodawcy przez Prognos AG. W dokumencie tym omówiono kwestie związane z popytą i popytem oraz równowagą rynkową (badanie objęło 28 państw członkowskich), przedstawiono prognozy w zakresie popytu na gaz (w latach 2020–2050) oraz wytypowano potencjalne źródła gazu, które pozwolą na zaspokojenie tego popytu. W badaniach przedstawiono kilka scenariuszy uwzględniających czynnik ryzyka odpowiadający prawdopodobieństwu braku realizacji obecnych, dość ambitnych celów ochrony klimatu.

Wnioskodawca zauważa także, że przygotowany w ramach projektu Raport OOS upowszechnia badania ekologiczne, upubliczniając informacje dotyczące sytuacji panującej w Zatoce Fińskiej. W ramach projektu wnioskodawca zamierza usunąć amunicję wybuchową znajdującą się na trasie gazociągu. Działanie to ma na celu zwiększenie ogólnego bezpieczeństwa ruchu morskiego, rybołówstwa oraz innych działań. Projekt będzie miał również wpływ na zatrudnienie fińskich podwykonawców.

Wnioskodawca zawarł umowę z Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL, fińskim związkiem zawodowym rybaków, zgodnie z którą rybacy zatrudnieni na fińskich wodach, a poszkodowani w związku z budową gazociągu, otrzymają zadośćuczynienie pieniężne. Kwestie związane z wypłatą odszkodowań dla sektora rybołówstwa zostaną także omówione w toku procedury o uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego, o której mowa w Ustawie wodnej. Wnioskodawca będzie ograniczał negatywne efekty budowy rurociągu, dostarczając rybakom cotygodniowe, szczegółowe informacje na temat planowanych ruchów statku układającego rury, a także pozostając w stałym kontakcie ze związkami rybaków. Pozwoli to na podjęcie natychmiastowych działań w razie wystąpienia nieoczekiwanych zdarzeń.

W opinii wnioskodawcy projekt Nord Stream 2 będzie miał w fazie budowy znikomy wpływ na zamknięte strefy wojskowe. Podczas eksploatacji gazociąg nie będzie miał żadnego wpływu na zamknięte strefy wojskowe, ćwiczenia wojskowe prowadzone w Zatoce Fińskiej, ani działania fińskich sił zbrojnych.

Wnioskodawca zawarł umowy z właścicielami kabli położonych na dnie Bałtyku wzdłuż trasy magistrali. Na podstawie ustaleń umownych sporządzone zostaną plany skrzyżowań kabli z rurociągami. Budowa gazociągu nie przeszkodzi w bieżącej i ciągłej eksploatacji innych kabli i rurociągów – nie będzie ona także utrudniać ewentualnych prac naprawczo-konserwatorskich. Wnioskodawca uważa, że przedmiotowy rurociąg nie będzie miał wpływu na budowę rurociągów i kabli w przyszłości, ponieważ na rynku oferowany jest szereg rozwiązań technologicznych umożliwiających budowę skrzyżowań. Wnioskodawcy nie udało się zidentyfikować właścicieli niektórych przewodów położonych na dnie, w związku z czym nie był on w stanie stwierdzić, czy kable przestały być eksploatowane, czy może zostały uszkodzone. Wnioskodawca przygotował dla nich odpowiednie plany skrzyżowań. Po zweryfikowaniu tych planów Państwowa Regionalna Agencja Administracyjna Południowej Finlandii wyda odpowiednie decyzje na potrzeby uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Jeśli właściciel kabla pozostanie nieznany, wnioskodawca będzie musiał osłonić taki przewód betonem. Osłona ta będzie stanowić warstwę ochronną pomiędzy rurociągiem a kablem.

Zdaniem Wnioskodawcy, w przypadku, gdyby w pobliżu gazociągu miał w przyszłości powstać park wiatrowy, negatywny wpływ magistrali na taki projekt byłby minimalny, ponieważ magistrala właściwie w żaden sposób nie ogranicza funkcjonowania parków wiatrowych.

Opis ryzyka związanego z etapami budowy i eksploatacji nowego systemu znajduje się w raporcie OOS. Wnioskodawca podkreśla, że plan zarządzania projektem zawiera odpowiednie wytyczne dotyczące obu tych etapów. Uwzględnia on także wymogi środowiskowe i bezpieczeństwa. Utrzymanie i eksploatacja systemu przesyłowego opierać się będzie na odpowiednich standardach, wynikach badań i analiz, a także procedurze weryfikacyjnej. Proponowany system jest stabilny i wytrzymały, a jego konstrukcja zabezpiecza go przed ewentualnymi zakłóceniami spowodowanymi przez sprzęt rybacki. Prawdopodobieństwo uszkodzenia systemu przez kotwicę łodzi rybackiej lub statku turystycznego w razie kontaktu z rurociągiem jest niewielkie. Na etapie budowy nieznacznie zwiększy się teoretyczne ryzyko uszkodzeń spowodowanych kolizją, ponieważ po wodach, stanowiących miejsce realizacji projektu, pływają będą inne statki.

Zdaniem wnioskodawcy korzyści płynące z realizacji inwestycji znacznie przewyższają ewentualne wady, negatywny wpływ projektu oraz korzyści utracone w wyniku jego przeprowadzenia. Projekt nie ma znaczącego negatywnego oddziaływania, w związku z czym odrzucenie wniosku nie byłoby uzasadnione.

3.2 Uzasadnienie nadania rygoru natychmiastowej wykonalności

W nawiązaniu do art. 31 Ustawy o postępowaniu administracyjnosądowym, zgodnie z którym decyzja administracyjna może zostać poddana wykonaniu w trybie natychmiastowym, jeśli wynika to z natury tej decyzji lub jest podyktowane interesem publicznym. Zdaniem wnioskodawcy natychmiastowe wykonanie decyzji w przedmiotowej sprawie można uzasadnić interesem publicznym. Wnioskodawca powołuje się przy tym także na orzecznictwo Najwyższego Sądu Administracyjnego, które pomaga w zdefiniowaniu pojęcia interesu publicznego. Ponadto wnioskodawca zwraca uwagę na inne postanowienia Rady Stanu dotyczące nadania rygoru natychmiastowej wykonalności w sprawach związanych ze strefami ekonomicznymi; kilka z tych spraw miało o wiele słabszy wpływ na interes publiczny niż wniosek złożony przez Nord Stream 2 AG.

Nadanie pozwoleniu na budowę rygoru natychmiastowej wykonalności ma duże znaczenie ekonomiczne dla projektu. Zdaniem wnioskodawcy nadanie pozwoleniu takiego rygoru nie miałoby faktycznego wpływu na środowisko naturalne ani prawa osób trzecich, ponieważ prace budowlane będą mogły się zacząć dopiero po uzyskaniu pozwolenia wodnoprawnego.

Gaz ziemny jest paliwem szeroko wykorzystywanym w krajach UE m.in. do ogrzewania, produkcji energii elektrycznej, w produkcji przemysłowej i jako paliwo do pojazdów samochodowych. Stały wzrost popytu na gaz ziemny i jednoczesny spadek jego produkcji w krajach członkowskich Unii Europejskiej to dwa czynniki, które przyczynią się do zdecydowanego wzrostu zapotrzebowania na import tego paliwa. Zgodnie z prognozami wnioskodawcy, rezygnacja z realizacji projektu Nord Stream 2 spowodowałaby deficyty gazu w Europie. Spalanie gazu ziemnego generuje najniższe emisje i zanieczyszczenia ze wszystkich paliw kopalnych, zwłaszcza w porównaniu z ropą i węglem. Może on być wykorzystywany jako źródło energii w okresach przejściowych, umożliwiając jednoczesny wzrost eksploatacji odnawialnych źródeł energii. Paliwo to może stanowić także zapasowe źródło energii, gwarantując bezpieczeństwo dostaw. Surowiec ten może spełniać rolę przejściowego źródła energii, wspierającego i promującego podejmowanie działań mających na celu uniezależnianie gospodarek od węgla. W nadchodzących dekadach gaz ziemny będzie nadal odgrywał ważną rolę w produkcji energii w 28 krajach UE.

Wnioskodawca zauważa, że koncepcja interesu publicznego była zawsze bardzo ważna w działaniach fińskich władz. Jednocześnie odwołuje się on do literatury prawniczej, w której opisano skłonność władz do kierowania się interesem publicznym jako jednym z najważniejszych kryteriów przy podejmowaniu oficjalnych decyzji. Chociaż dokładne zdefiniowanie pojęcia „interesu publicznego” nie jest możliwe ze względu na jego dynamiczny, zmienny charakter, pojęcie to można przeciwstawić koncepcji „interesu prywatnego”. Stanowi ono także ogólny cel polegający na promowaniu dobra publicznego.

Wnioskodawca zauważa, że niektóre z rezultatów projektu przyniosą znaczące korzyści Finlandii. W miejscowości Kotka firma Wasco, podwykonawca konsorcjum Nord Stream 2 AG, rozpoczęła pokrywanie segmentów rurociągu betonową powłoką. Zakład produkcyjny wykonawcy znajduje się w portowym podregionie Hamina-Kotka. Zgodnie z planem w zakładzie w Kotka wyprodukowana ma zostać połowa z 200 tysięcy rur potrzebnych do zbudowania gazociągu. Przez cały okres realizacji inwestycja napędzać będzie lokalną gospodarkę. Pomogą w tym działania produkcyjne, instalacyjne i logistyczne. Zgodnie z szacunkami Wasco oddeleguje do pracy przy projekcie aż 300 pracowników produkcji. Kolejne 100 osób będzie wykonywać funkcje pomocnicze związane z utrzymaniem zakładu, magazynowaniem i zadaniami logistycznymi w porcie. Produkcja osłon w ramach projektu Nord Stream 2 ma trwać prawie do końca roku 2018. Część pokrytych rur będzie tymczasowo składowana w magazynie w Kotka, natomiast reszta zostanie przetransportowana do portu Koverhar, Hanko, gdzie znajduje się kolejny magazyn. W porcie tym logistyką zajmować się będzie około 50 pracowników. Ponadto szacuje się, że około 100 osób

znajdzie zatrudnienie przy realizacji działań wspierających związanych z zapleczem logistycznym projektu.

Biorąc pod uwagę powyższe, wnioskodawca stwierdza, że realizacja inwestycji Nord Stream 2 jest istotna z punktu widzenia interesu publicznego w rozumieniu art. 31 Ustawy o postępowaniu administracyjnosądowym. Jakakolwiek zwłoka w realizacji projektu będzie nieść ze sobą negatywne konsekwencje dla interesu publicznego zarówno w Finlandii jak i reszcie Europy.

4 Przygotowanie procedury

4.1 Zaproszenie do składania uwag przez władze publiczne i zaangażowane strony oraz wniosek o przedstawienie dodatkowych informacji

Zgodnie z Ustawą (laki Suomen talousvyöhykkeestä 1058/2004) i rozporządzeniem Rady Stanu (1073/2004) organem właściwym do wydawania pozwoleń w zakresie prowadzenia projektów badawczych i budowlanych w fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej jest Ministerstwo Spraw Ekonomicznych i Pracy. Dodatkowe kompetencje w zakresie wydawania pozwoleń dotyczących fińskiej wyłącznej strefy ekonomicznej posiada zgodnie z Ustawą wodną (587/2011) Państwowa Regionalna Agencja Administracyjna Południowej Finlandii. Centrum ELY w regionie Uusimaa jest organem odpowiedzialnym za kontrolę raportu OOS i wydanie oświadczenia dotyczącego tego raportu w kontekście wyłącznej strefy ekonomicznej. Ministerstwo Środowiska przedstawi fińskie stanowisko na forum europejskim, inicjując w ten sposób dyskusję na temat oddziaływania całego projektu, a także debatę dotyczącą wpływu działań podejmowanych przez inne państwa na Finlandię.

W dniu 29 września 2017 r. Ministerstwo Spraw Ekonomicznych i Pracy wystosowało do organów publicznych zaproszenie do składania uwag. Wśród zaproszonych znalazły się następujące władze i urzędy: Ministerstwo Transportu i Komunikacji, Ministerstwo Rolnictwa i Leśnictwa, Ministerstwo Obrony, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Ministerstwo Środowiska, Fiński Instytut Geologiczny, Urząd Energetyczny, Urząd ds. Bezpieczeństwa Energetycznego, Fińska Agencja Transportu, Fińska Agencja Bezpieczeństwa Transportu, Fińska Agencja ds. Dziedzictwa Narodowego (dawniej: Krajowa Rada ds. Zabytków), Dowództwo Sił Zbrojnych, Fińska Straż Graniczna, Fiński Instytut Środowiska oraz Centrum ELY w regionie Uusimaa. Termin składa uwag minął 1 grudnia 2017 roku. Podobne zaproszenia zostały wysłane do Balticconnector Oy, C-Lion 1 Oy, Fingrid Oy, Nord Stream AG oraz ZAO Perspective Technologies Agency.

Ministerstwo Spraw Ekonomicznych i Pracy umożliwiło wnioskodawcy przygotowanie dodatkowych informacji i spełnienie wymogów do dnia 18 stycznia 2018 roku. Wnioskodawca przekazał odpowiedź ww. Ministerstwu w wyznaczonym terminie. Ponadto do wniosku dołączono dokumentację uzupełniającą z dnia 5 lutego 2018 roku i 9 marca 2018 roku.

Wnioskodawca podziękował wszystkim stronom za zgłoszenie uwag, zauważając przy tym, że opinie prezentowane przez zainteresowanych były w większości pozytywne. Dowodzi to, że nie zbagatelizowano doświadczeń zdobytych przy okazji realizacji wcześniejszego, porównywalnego projektu Nord Stream 1, które pokazało, że oddziaływanie budowy gazociągu na środowisko jest stosunkowo niewielkie. Dodatkowo, niektóre organy zaproponowały wprowadzenie ulepszeń, poprosiły o uszczegółowienie informacji zawartych we wniosku oraz przedstawienie szczegółowych planów monitorowania inwestycji.

Wnioskodawca przyjął do wiadomości wszystkie sugestie i propozycje ulepszeń, uznając je za pretekst do dalszego ograniczenia negatywnego oddziaływania projektu oraz usprawnienia procesów kontroli i monitorowania prac budowlanych. Po zapoznaniu się z uwagami wnioskodawca zorganizował serię spotkań z przedstawicielami poszczególnych organów w celu przedyskutowania zaprezentowanych stanowisk i opinii. Wnioski płynące z tych dyskusji zostały

uwzględnione przez wnioskodawcę podczas przygotowywania komentarza towarzyszącego odpowiedzi wnioskodawcy.

4.2 Opublikowanie powiadomienia

Ministerstwo Spraw Ekonomicznych i Pracy opublikowało w Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Turun Sanomat, Alandstidningen oraz Kymen Sanomat (2 października 2017 r.), w Abo Underrättelser (3 października 2017 r.) oraz w Monitorze Rządowym (4 października 2017 r.) powiadomienie, z którego wynikało, że dokumenty aplikacyjne będą dostępne do wglądu w siedzibie Ministerstwa do 1 grudnia 2017 r. Strony zostały wezwane do składania wyjaśnień i uwag w przedmiotowej sprawie do 1 grudnia 2017 r. Uwagi i wyjaśnienia składane po tym dniu nie były brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji. Zastosowany tryb doręczenia oznaczał, że wszystkie strony zostały poinformowane o przedmiotowej sprawie z chwilą opublikowania powiadomienia w Monitorze Rządowym i mogły skorzystać z przysługującego im prawa wpływania na proces decyzyjny w rozumieniu Ustawy o postępowaniu administracyjnym (434/2003).

4.3 Oświadczenia władz w sprawie wniosku i odpowiedzi wnioskodawcy

4.3.1 Ministerstwa

W swoim oświadczeniu **Ministerstwo Spraw Zagranicznych** powołało się na zgodę na budowę rurociągu Nord Stream 1 udzieloną Nord Stream AG przez Radę Stanu w 2009 roku. Ministerstwo zaznaczyło, że zasady oceny przedmiotowej kwestii oraz wniosku złożonego przez Nord Stream 2 AG muszą pozostać niezmienione. Zdaniem Ministerstwa projekt realizowany przez Nord Stream 2 AG powinien być traktowany przede wszystkim jako przedsięwzięcie komercyjne oraz że szczególnie nacisk należy położyć na środowiskowe aspekty pracy budowlanych. Ministerstwo podkreśliło, że budowa powinna zostać zaplanowana w taki sposób, aby spełnione zostały wszystkie wymogi prawa międzynarodowego, wspólnotowego i krajowego.

Przedstawiciele resortu zauważyli także, że inwestycja spotkała się z krytyką ze strony Komisji Europejskiej oraz niektórych państw członkowskich. Przeciwnicy realizacji projektu zwrócili uwagę na rozdzźwięk pomiędzy celami projektu a celami Unii Energetycznej i jeszcze większe uzależnienie Unii Europejskiej od rosyjskich dostaw gazu ziemnego. Projekt może także stanowić zagrożenie dla ukraińskiej gospodarki, ponieważ Ukraina straci możliwość pobierania opłat tranzytowych za transport gazu przez jej terytorium. Inwestycja osłabi także pozycję polityczną Ukrainy w stosunku do Rosji. Ponadto Szwecja i Dania zgłosiły swoje obawy dotyczące oddziaływania projektu na politykę bezpieczeństwa krajów nadbałtyckich. Krytycy projektu zwrócili także uwagę na czynniki związane z klimatem i polityką ochrony klimatu: projekt może zachęcać do korzystania z gazu ziemnego w Europie przez kilka następujących dekad. Wiele z krajów sprzeciwiających się realizacji inwestycji to państwa aktywne na rynku gazu, martwiące się utratą korzyści finansowych i swoją prognozowaną pozycją na tym rynku.

W opinii Ministerstwa Spraw Wewnętrznych obawy wyrażane przez przeciwników projektu są zupełnie zrozumiałe. W przypadku Finlandii nie można jednak mówić o konkretnym interesie, który nakazywałby jej poparcie projektu lub sprzeciwienie się jego realizacji. Zgodnie z obliczeniami, budowa Nord Stream 2 oraz przyszła eksploatacja gazociągu, który będzie przebiegał równoległe do istniejącej nitki Nord Stream, nie będzie mieć wpływu na bezpieczeństwo energetyczne ani narodowe Finlandii.

Zdaniem Ministerstwa najlepszym sposobem na rozwianie obaw dotyczących uzależnienia Europy od dostaw gazu ziemnego z Rosji byłaby modernizacja i rozbudowa infrastruktury energetycznej Europy usprawniająca wspólnotowy rynek energetyczny. Stanowisko to jest zgodne ze strategią Unii Energetycznej dla Europy. Podjęto już pierwsze ważne kroki: oprócz uchwalenia nowego prawa, wykonano także infrastrukturę do transportu rurociągowego, a także infrastrukturę do przesyłu LNG. Ze względu na istnienie Unii Energetycznej, a także szybki wzrost globalnego rynku LNG,

ryzyko uzależnienia się od rosyjskich dostaw gazu nie jest już tak istotne jak w przeszłości. Jednak zależność ta nie zniknie całkowicie. Odpowiedzią Rosji na konkurencję ze strony Europy może być obniżka cen gazu. Zapewni to rosyjskiemu gazowi utrzymanie dominującej pozycji na rynkach w kilku kolejnych dekadach.

Konkurencja w sektorze gazu może być jednak korzystna dla europejskich konsumentów i wspólnotowej produkcji przemysłowej. Po zakończeniu budowy fińsko-estońskiego gazociągu przez Baltic Connector Oy i po przystąpieniu Finlandii do europejskiego rynku gazu ziemnego wpływ projektu realizowanego przez Nord Stream 2 AG na kształtowanie się cen w UE stanie się również odczuwalny dla fińskich nabywców gazu.

Ministerstwo uważa zachowanie statusu Ukrainy jako ważnego kraju tranzytowego dla dostaw gazu za bardzo istotne. Wiąże się z tym konieczność zmodernizowania i usprawnienia ukraińskiego systemu przesyłowego, a także stosowania postanowień dyrektywy gazowej UE na trasie dostaw. Ukraina, jako członek międzynarodowej społeczności energetycznej, wyraża zamiar realizacji tych celów.

W swoim oświadczeniu Ministerstwo zauważyło także, że żadna z propozycji Komisji Europejskiej (udzielenie mandatu do prowadzenia negocjacji z Rosją, poszerzenie zakresu dyrektywy gazowej) nie będzie mieć wpływu na inwestycję na etapie prac budowlanych. Celem Komisji jest przedstawienie propozycji, której realizacja spowoduje, że eksploatacja gotowej magistrali odbywać się będzie zgodnie z europejskim prawem energetycznym oraz celami Unii Energetycznej. W chwili obecnej trwają prace nad poprawkami do dyrektywy, w związku z czym kwestię udzielenia mandatu odłożono na później.

Ministerstwo nawiązuje także do nowej ustawy uchwalonej przez duński rząd, która może uniemożliwić prowadzenie projektów budowlanych na wodach terytorialnych tego kraju. Gdyby faktycznie tak miało się stać i gdyby konsorcjum Nord Stream 2 AG miało zaproponować zmianę trasy rurociągu przez wyłączną strefę ekonomiczną Danii, wydanie zezwolenia przez Danię opóźniłoby się.

W swoim oświadczeniu Ministerstwo Spraw Zagranicznych wspomina o szczególnym statusie strefy ekonomicznej jako terytorium międzynarodowego, a także o prawa i obowiązkach państw nadbrzeżnych. Ponieważ realizacja projektu wpłynie na obecny i przyszły sposób korzystania ze strefy ekonomicznej, Ministerstwo uważa, że zwrócenie się do rządu fińskiego o wydanie pozwolenia na podstawie art. 6 Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej było bardzo właściwe. Z uwagi na fakt, że realizacja projektu nie wymaga instalacji dodatkowych maszyn i urządzeń, ani wznoszenia konstrukcji przy dnie morskim, Ministerstwo uważa, że art. 7 tej Ustawy nie będzie mieć zastosowania do przedmiotowego projektu.

Ponadto Ministerstwo Spraw Zagranicznych wyraziło opinię, że inwestycja nie powinna zakłócać realizacji innych lokalnych projektów infrastrukturalnych. Zdaniem resortu wnioskodawca powinien zostać zobowiązany do wcześniejszego powiadamiania władz o zamiarze podjęcia prac konserwatorskich, naprawczych lub realizacji monitoringu, tak aby umożliwić koordynację tych działań z innymi projektami prowadzonymi w obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej oraz spełnienie wymogów określonych w fińskim prawie.

Ministerstwo zauważyło także, że konsorcjum Nord Stream 2 AG podjęło działania mające na celu ograniczenie oddziaływania projektu na środowisko: wytyczono alternatywne trasy, przeprowadzono procesy optymalizacyjne, a do prac zaangażowano dynamicznie pozycjonowany statek. W opinii Ministerstwa ważnym elementem projektu będzie dobra współpraca z zainteresowanymi stronami (właścicielami pozostałej infrastruktury).

Resort stwierdza, że Rada Stanu mogłaby udzielić pozwolenia na budowę gazociągu Nord Stream 2 na podstawie Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej pod warunkiem, że trasa określona we wniosku będzie możliwa do przyjęcia z punktu

widzenia ochrony środowiska morskiego i innych sposobów eksploatacji wyłącznej strefy ekonomicznej. Uznano, że oficjalna decyzja powinna zawierać listę warunków, których spełnienie zabezpieczałoby prawa kraju w zakresie bezpieczeństwa lub wynikające z przepisów Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej. Przepisy te bowiem umożliwiają weryfikację zgody w przypadku, gdy działania głównego wykonawcy znacząco odbiegają od ustalonych i określonych w oficjalnej decyzji. Udzielona zgoda może również zostać wycofana.

Ministerstwo zauważyło, że kwestia udzielenia lub wycofania zgody ma znaczenie dla środowiska naturalnego, którego dobro należy traktować priorytetowo. W związku z powyższym refleksja poprzedzająca udzielenie zgody powinna dotyczyć także kwestii związanych ze środowiskiem. Od wnioskodawcy należy wymagać wdrożenia działań wynikających z rekomendacji organu odpowiedzialnego za weryfikację raportu OOŚ. Pod uwagę należy wziąć także opinie wyrażane przez inne państwa basenu Morza Bałtyckiego. Powyższy warunek powinien zostać uwzględniony w toku procedury udzielania pozwolenia.

Ministerstwo uważa, że wnioskodawca powinien zagwarantować, aby prowadzone przez niego działania były zgodne z zasadami bezpieczeństwa morskiego, zważywszy na szczególne uwarunkowania Zatoki Fińskiej wynikające z dużego ruchu frachtowców w tym rejonie. Oficjalna decyzja powinna uwzględniać listę wymogów w zakresie komunikowania się z władzami publicznymi na etapie budowy rurociągu i po oddaniu go do eksploatacji. Wnioskodawca powinien zostać zobowiązany do powiadamiania władz o zamiarze podjęcia prac konserwatorskich, naprawczych lub realizacji monitoringu, tak aby umożliwić koordynację tych działań bez zbędnych opóźnień oraz spełnienie wymogów określonych w fińskim prawie. W decyzji należy także umieścić dodatkową informację o konieczności uzyskania pozwolenia wodnoprawnego, o którym mowa w Ustawie wodnej.

Zdaniem Ministerstwa przepisy art. 31 ust. 2 Ustawy o postępowaniu administracyjnosądowym stanowią podstawę oceny, czy pozwoleniu wydanemu przez rząd można nadać rygor natychmiastowej wykonalności. Przepisy te określają podstawy do odstąpienia od ogólnej zasady, zgodnie z którą decyzje podlegające zażaleniu wykonuje się dopiero po ich uprawomocnieniu. W szczególności, pomimo faktu, że Rada Stanu w przeszłości kilkakrotnie wyrażała zgodę na nadanie decyzjom dotyczącym wyłącznej strefy ekonomicznej rygoru natychmiastowej wykonalności, każda nowa sprawa wymaga indywidualnej oceny z uwzględnieniem art. 31 ust. 2 Ustawy o postępowaniu administracyjnosądowym. Wykonawca projektu powinien także uzyskać pozwolenie wodnoprawne, o którym mowa w Ustawie wodnej. Z tego powodu natychmiastowa wykonalność decyzji nie wykluczyłaby ani nie ograniczyła prawa do odwołania się od decyzji.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Ministerstwo uważa, że odmowa wyrażenia zgody na nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności byłaby bezzasadna i uniemożliwiłaby wykonawcy rozpoczęcie prac budowlanych do czasu wydania przez Najwyższy Sąd Administracyjny postanowień w sprawie skarg na przedmiotową decyzję.

Na zakończenie Ministerstwo wskazuje na konieczność wypłat odszkodowań, gdyby w trakcie układania kabli lub rur pod wodą, bądź też w trakcie prac budowlano-instalacyjnych doszło do uszkodzenia innych kabli lub rurociągów. Resort zauważa, że mimo iż wnioskodawca dokonał oceny ryzyka związanego z projektem, nie zawarł on w swoim wniosku szczegółowych informacji na temat podziału odpowiedzialności za szkody wyrządzone w okresie eksploatacji rurociągu. Całkowite wyeliminowanie wycieków gazu nie jest możliwe, co – zważywszy na intensywność ruchu w Zatoce Fińskiej – oznacza, że w momencie ewentualnego wypadku w obrębie zatoki mogą znajdować się statki. Ministerstwo wyraża opinię, że pozwolenie udzielone przez Radę Stanu nie może stanowić podstawy do wysuwania roszczeń odszkodowawczych wobec Republiki Finlandii.

Wnioskodawca zauważa, że w Europie od jakiegoś czasu toczy się debata dotycząca planowanego projektu, podczas której przeciwstawiane są sobie różne opinie. Jednocześnie wskazuje on, że pomimo interesującego przebiegu dyskusji, jej treść w niewielkim stopniu dotyczy spraw, które miałyby znaczenie dla Finlandii przy podejmowaniu decyzji o wydaniu pozwolenia.

Ponadto, wnioskodawca zgodził się z uwagą Ministerstwa, iż kwestia udzielenia lub wycofania zgody ma znaczenie dla środowiska naturalnego, którego dobro należy traktować priorytetowo. Środowiskowe aspekty projektu będą podlegać kontroli na podstawie pozwolenia wydanego na mocy Ustawy wodnej. Wnioskodawca zauważa także, że Centrum ELY w regionie Uusimaa wydało pozytywną opinię o raporcie OOŚ wnioskodawcy, ocenie oraz analizie wykonanej na potrzeby sieci Natura 2000. Pozytywną opinię o analizie przeprowadzonej w ramach programu Natura 2000 wydało także Centrum ELY regionu Południowo-Wschodniej Finlandii. Wnioskodawca dodaje, że wydając opinie na potrzeby procedury prowadzącej do uzyskania pozwolenia wodnoprawnego Centra ELY w regionie Uusimaa, Finlandii Południowo-Zachodniej i Finlandii Południowo-Wschodniej potwierdziły, że budowa rurociągu nie wpłynie na realizację celów określonych w dyrektywie wodnej oraz dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej, w zakresie, w jakim przepisy te będą wdrażane do fińskiego porządku prawnego.

Według wnioskodawcy uwaga Ministerstwa dotycząca nadania decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności nie różni się od uwagi otrzymanej wcześniej w związku z projektem Nord Stream 1, przy czym w przypadku tamtej inwestycji ostatecznie udzielono zgody na nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności. Z informacji zawartych we wniosku wynika, że warunkiem rozpoczęcia prac budowlanych jest wcześniejsze uzyskanie pozwolenia, o którym mowa w Ustawie wodnej. Nawet jeśli Rada Stanu udzieli stosownego pozwolenia na podstawie Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej, nie będzie to jednoznaczne ze zgodą na rozpoczęcie budowy gazociągu.

Jeśli chodzi o ryzyko uszkodzenia kabli i systemów przesyłowych należących do osób trzecich, wnioskodawca potwierdza, że zawarł lub jest w trakcie zawierania umów z właścicielami. Podpisane umowy zawierają postanowienia dotyczące wypłaty odszkodowań w razie szkód lub wypadków.

Ministerstwo Środowiska wyraża opinię, że w toku dyskusji dotyczących wniosku należałoby określić, czy proponowany projekt powinien być oceniany zarówno pod kątem zgodności z Ustawą o fińskiej wyłącznej strefie gospodarczej jak i międzynarodowymi zobowiązaniami Finlandii. Oświadczenie Ministerstwa dotyczy wyłączności pozwolenia, które ma zostać wydane przez Radę Stanu. W oświadczeniu resort zauważa, że zgodnie z art. 2 Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej Republika Finlandii ma prawo do ochrony i zachowania własnych zasobów naturalnych znajdujących się w tej strefie. Jurysdykcja Finlandii w zakresie ochrony środowiska morskiego wynika z prawa międzynarodowego, zwłaszcza z konwencji Narodów Zjednoczonych. Ocena wpływu projektu na rozwój tego środowiska została wykonana na podstawie raportu OOŚ sporządzonego na potrzeby projektu.

Biorąc pod uwagę podatność środowiska na zagrożenia oraz alarmujący stan zasobów Bałtyku, Ministerstwo wyraża opinię, że główny wykonawca projektu powinien realizować swoje działania z zachowaniem jak największej ostrożności. Aby Finlandia mogła nadal wywiązywać się z obowiązku ochrony środowiska morskiego w obrębie strefy, wnioskodawca powinien także przeprowadzić dodatkowe badania i analizy zalecane przez Centrum ELY w regionie Uusimaa, czyli organ kontaktowy w sprawach związanych z OOŚ. Działania tego rodzaju powinny zostać zrealizowane w ramach procedury ubiegania się o pozwolenie, o którym mowa w Ustawie wodnej. Co się tyczy podwodnego hałasu, Ministerstwo ponownie podkreśla istotne znaczenie właściwego rozplanowania budowy rurociągu w czasie. Okresowo, gdy środowisko naturalne jest szczególnie wrażliwe na hałas, prace budowlane należałoby czasowo wstrzymać na odcinkach zamieszkiwanych przez wrażliwe i zagrożone gatunki.

W kwestii wniosku o nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności Ministerstwo Środowiska stwierdza, że po dokładniejszym rozważeniu koncepcja interesu publicznego, o której mowa w art. 31 Ustawy o postępowaniu administracyjnosądowym (586/1996), nie jest jednoznaczna. Biorąc jednak pod uwagę, że oprócz uzyskania pozwolenia rządowego wykonawca projektu zobowiązany jest także do uzyskania pozwolenia, o którym mowa w Ustawie wodnej, a także uwzględniając fakt, że ewentualne wydanie pozwolenia przez Radę Stanu nie będzie jednoznaczne ze zgodą na rozpoczęcie budowy gazociągu, Ministerstwo nie sprzeciwia się nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności. W takiej sytuacji samo nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności nie umożliwiłoby faktycznego rozpoczęcia prac budowlanych.

Wnioskodawca zauważa, że w odpowiedzi na otrzymane wnioski Centra ELY w regionie Uusimaa, Finlandii Południowo-Zachodniej i Finlandii Południowo-Wschodniej zgodnie stwierdziły, że budowa rurociągu nie wpłynie na realizację celów określonych w dyrektywie wodnej oraz dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej, w zakresie, w jakim przepisy te będą wdrażane do fińskiego porządku prawnego. Wnioskodawca powołuje się także na pozytywne opinie na temat oceny oraz analizy wykonanej na potrzeby sieci Natura 2000, wydane przez Centra ELY w regionie Uusimaa i Finlandii Południowo-Wschodniej.

Wnioskodawca zgadza się z Ministerstwem, że istnieje konieczność uwzględnienia rezultatów tzw. Procesu Espoo przy podejmowaniu oficjalnej decyzji. Rozdział 4.7 zawiera więcej informacji na temat wyników Procesu Espoo. Wnioskodawca zgadza się również z opinią Ministerstwa dotyczącą konieczności uzyskania – przed rozpoczęciem prac budowlanych – zarówno zgody Rady Stanu, jak i pozwolenia, o którym mowa w Ustawie wodnej.

Ministerstwo Transportu i Komunikacji stwierdziło, że podziela poglądy wyrażone przez Fińską Agencję Transportu w oświadczeniu wydanym w dniu 15 listopada 2017 roku. Z tego powodu Ministerstwo Transportu i Komunikacji wstrzymuje się od zgłaszania dodatkowych uwag.

Wnioskodawca udzielił odpowiedzi na oświadczenie nadesłane przez Agencję Transportu (zob. punkt 4.3.2 poniżej).

Ministerstwo Rolnictwa i Leśnictwa pragnie odwołać się do swoich wcześniejszych oświadczeń i opinii dotyczących gazociągów Nord Stream. Zważywszy na fakt, że przedmiotowy projekt ma być realizowany na Morzu Bałtyckim i może wpływać na środowisko naturalne, Ministerstwo zwraca uwagę na konieczność uwzględnienia postanowień wszystkich obowiązujących konwencji, umów, programów i wytycznych w zakresie ochrony środowiska, a także spełnienia wszystkich obowiązujących wymogów prawnych. O powyższym należy pamiętać, oceniając oddziaływanie systemu przesyłowego na środowisko zarówno w fazie budowy, jak i eksploatacji. Ministerstwo obstaruje przy stanowisku, że dyskusje na temat proponowanego projektu i jego wpływu na Finlandię powinny uwzględniać prognozy Ministerstwa dotyczące negatywnego oddziaływania projektu na rybołówstwo, zasoby rybne i ssaki żyjące w morzu – tak na etapie budowy, jak i eksploatacji gazociągu.

W zakresie podlegającego mu sektora Ministerstwo Rolnictwa i Leśnictwa nie widzi przeszkód dla udzielenia rządowego pozwolenia na budowę rurociągu Nord Stream 2 AG, pod warunkiem, że udzielona zgoda będzie nawiązywać do oceny negatywnego oddziaływania projektu na interes publiczny związany z sektorem rybołówstwa. W toku procedury ubiegania się o wydanie pozwolenia, o którym mowa w Ustawie wodnej, rozważyć należy zarówno możliwość wypłaty odszkodowań na rzecz czynnych rybaków, jak i szacunkowe szkody i straty wynikające z realizacji projektu, które zostaną zweryfikowane w późniejszym czasie. Odpowiednie analizy należy przeprowadzić w ten sam sposób, jak w przypadku wcześniejszego projektu Nord Stream 1, gdzie ostatecznie zadecydowano o konieczności nałożenia kary.

W zakresie oddziaływania projektu na rybołówstwo komercyjne i interes publiczny związany z sektorem rybołówstwa **Wnioskodawca** pragnie przedstawić Radzie Stanu oraz Ministerstwu Rolnictwa i Leśnictwa opinię przygotowaną przez Centrum ELY regionu Finlandii Południowo-Zachodniej. Opinia ta została sporządzona w odpowiedzi na wniosek złożony przez wnioskodawcę i potwierdza, że Centrum ELY podziela stanowisko wnioskodawcy dotyczące oddziaływania projektu na rybołówstwo komercyjne i sposób naliczania kary związanej z naruszeniem rzeczoności interesu publicznego. Wnioskodawca zauważa, że opinia Centrum ELY zostanie uwzględniona przy podejmowaniu decyzji o wydaniu pozwolenia, o której mowa w Ustawie wodnej. Ponadto Wnioskodawca zawarł z profesjonalnymi rybakami umowy o wypłacie odszkodowań.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przekazało wyłącznie stanowisko Komendy Głównej Fińskiej Straży Granicznej. Komenda ta jest jednostką podległą Ministerstwu odpowiedzialną za ochronę granic kraju. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nie przedstawiło dodatkowych uwag.

Wnioskodawca udzielił odpowiedzi na oświadczenie Fińskiej Straży Granicznej (zob. pkt. 4.3.2 poniżej).

Ministerstwo Obrony powołało się dodatkowo na postanowienia Ustawy o nadzorze terytorialnym (755/2000) i zwróciło uwagę na strategiczne usytuowanie Morza Bałtyckiego. Konieczne będzie ustosunkowanie się do pewnych kwestii związanych z bezpieczeństwem narodowym (Kategoria bezpieczeństwa IV).

4.5 Uwagi organu właściwego do spraw OOS

Potrzeba oceny oddziaływania projektu na środowisko wynika z fińskiej Ustawy o prowadzeniu ocen oddziaływania na środowisko (Ustawa OOS, 468/1994) oraz Rozporządzenia w sprawie prowadzenia ocen oddziaływania na środowisko (Rozporządzenie OOS, 713/2006). Zgodnie z art. 4a Ustawy OOS ustawa ta obejmuje swoim zakresem fińską wyłączną strefę ekonomiczną, o której mowa w art. 1 Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej (1058/2004). Zgodnie z listą określoną w art. 6 ust. 8 lit. b Rozporządzenia OOS, postępowanie OOS dotyczy gazociągów o średnicy przekraczającej 800 milimetrów i długości ponad 40 kilometrów. Ponadto do projektu zastosowanie ma Konwencja NZ o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (Konwencja z Espoo, Zbiór traktatów fińskich 67/1997). Finlandia i Estonia zawarły także dwustronną umowę dotyczącą ocen oddziaływania na środowisko (Zbiór traktatów fińskich 51/2002).

W dniu 25 marca 2013 roku konsorcjum Nord Stream AG zainicjowało postępowanie w sprawie Oceny oddziaływania na środowisko, przedkładając w Centrum Rozwoju Gospodarczego, Transportu i Środowiska w regionie Uusimaa (Centrum ELY w regionie Uusimaa) program OOS dla projektu Nord Stream 2. W dniu 4 lipca 2013 roku Centrum ELY wydało oświadczenie w sprawie przedmiotowego programu.

3 kwietnia 2017 roku konsorcjum Nord Stream 2 AG przedstawiło Centrum ELY w regionie Uusimaa ocenę oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, zawierającą analizę warunków środowiskowych w obrębie fińskiej wyłącznej strefy ekonomicznej i innych obszarów, gdzie ma być realizowany projekt (Raport Espoo). Centrum ELY opublikowało powiadomienie dotyczące OOS w dniu 7 kwietnia 2017 roku. Termin na konsultacje publiczne upłynął w dniu 5 czerwca 2017 roku. Oficjalne stanowisko Finlandii w sprawie oddziaływania projektu na inne kraje i vice versa zostało opublikowane w dniu 30 czerwca 2017 roku przez Ministerstwo Środowiska.

Krajowe postępowanie w sprawie OOS zakończyło się 26 lipca 2017 roku, kiedy to Centrum ELY w regionie Uusimaa wydało oświadczenie dotyczące raportu OOS oraz opinię o jego adekwatności i wystarczalności. W informacji przesłanej do wnioskodawcy Centrum ELY potwierdziło, że uważa przedłożoną mu ocenę za wystarczającą oraz spełniającą wymogi określone w art. 10 Ustawy OOS. Raport został sporządzony i zweryfikowany zgodnie z wymogami określonymi w przepisach o OOS. Jego autorzy wzięli pod uwagę konieczność uszczegółowienia pewnych kwestii, o których mowa w oświadczeniu organu kontaktowego z dnia 4 lipca 2013 roku. Zgodnie z oświadczeniem wykonawcy projektu został zobowiązany do przedstawienia organom wydającym pozwolenie dodatkowych analiz i wyników badań w toku postępowania o udzielenie zgód i pozwoleń.

W dniu 26 lipca 2017 roku Centrum ELY w regionie Uusimaa wydało oświadczenie, w którym potwierdziło, że dane dotyczące projektu przedstawione przez wykonawcę umożliwiają przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko. Raport OOS spełnia swoją rolę, ponieważ zawarto w nim wyczerpujące informacje umożliwiające dalszą ocenę w kontekście programu Natura 2000. Według Centrum ELY projekt oddziaływać będzie w największym stopniu na ssaki. Dodatkowo, budowa systemu przesyłowego może wywierać negatywny wpływ na ptaki oraz podwodną faunę i florę, a także powodować rozprzestrzenianie osadu i szkodliwych substancji. W fazie eksploatacji gazociąg może wywierać wpływ na komercyjne rybołówstwo oraz sposób eksploatacji wyłącznej strefy ekonomicznej w przyszłości. Z tego względu konieczne będzie uwzględnienie we wniosku dokładniejszych analiz oddziaływania projektu na sektor rybołówstwa.

Centrum ELY w regionie Uusimaa zobowiązało także wykonawcę do dokładniejszego zbadania wpływu projektu na obszary Natura 2000 w ramach oceny Natura 2000. Wykonawcy postawiono wymóg ograniczania wpływu prowadzonego projektu na środowisko oraz okresowego zawieszenia prac na odcinkach zamieszkiwanych przez

gatunki zagrożone i szczególnie wrażliwe na hałas. Centrum ELY zauważyło także, że zaproponowana w raporcie OOS alternatywa w postaci południowej trasy rurociągu będzie wywierać mniejszy wpływ na środowisko niż trasa północna. Ponadto układanie rurociągu przy użyciu dynamicznie pozycjonowanych statków będzie mniej uciążliwe dla środowiska niż wykorzystanie tradycyjnych statków zakotwiczonych.

Na koniec Centrum zwróciło się do wnioskodawcy z prośbą o udzielenie odpowiedzi na pytania zadane przez międzynarodowe forum podczas konsultacji publicznych i przedstawienie dodatkowych informacji.

Przed rozpoczęciem prac budowlanych konieczne będzie zniszczenie amunicji wybuchowej z czasów wojny w korytarzu głównym oraz szerszym korytarzu bezpieczeństwa, tak aby zapewnić większe bezpieczeństwo na etapie instalacji i eksploatacji gazociągu. Z uwagi na bezpieczeństwo Centrum ELY zażądało od wnioskodawcy dodania do raportu planów oczyszczenia dna morskiego z niewybuchów, uwzględniających faktyczną liczbę amunicji w wybranym korytarzu rurociągu. Wpływ projektu na jakość wody, a co za tym idzie drobną faunę i florę morską, wiązać się będzie głównie z prowadzeniem działań w zakresie usuwania amunicji wybuchowej i budowy wałów z kamieni. Według obecnych szacunków wpływ ten nie powinien być istotny. W miarę realizacji planu usuwania amunicji i postępów w budowie konieczna może być jednak weryfikacja tych szacunków.

Podsumowując, oddziaływanie projektu na środowisko powinno ograniczać się niemal wyłącznie do etapu prac budowlanych. Wpływ ten będzie mieć charakter miejscowy i będzie ograniczony w czasie. Centrum ELY w regionie Uusimaa stwierdziło, że projekt Nord Stream 2 nie będzie przeszkodą dla realizacji celów związanych z jakością wody. Kwestia ta zostanie poddana ponownej ocenie na etapie ubiegania się o pozwolenie, kiedy to dostępne będą dodatkowe informacje, szersza dokumentacja oraz wyniki oceny dotyczącej programu Natura 2000.

Konsorcjum Nord Stream 2 zobowiązało się do prowadzenia obserwacji ssaków i ptaków podczas usuwania amunicji wybuchowej, zarówno przed detonacjami, jak i po. Zdaniem Centrum ELY działania obserwacyjno-monitorujące zaproponowane w przedłożonym programie są wystarczające.

Kwestia wpływu oczyszczania dna morskiego z niewybuchów na środowisko zostanie poddana ocenie podczas procedury ubiegania się o pozwolenie, o którym mowa w Ustawie wodnej. Już po złożeniu wniosku wnioskodawca zdecydował się na użycie kurtyn bąbelkowych jako dodatkowego środka łagodzącego skutki prowadzonych działań. Kurtyny zostaną wykorzystane w przypadku większości detonacji (80 z 87). Usuwanie amunicji za pomocą barek nie będzie możliwe. Według szacunków, kurtyny nie powinny być wprowadzane, jeśli waga amunicji nie przekracza 22 kilogramów, chyba że detonacja odbywa się we wschodniej części Zatoki Fińskiej. Każdy nasyp powinien zostać zaprojektowany w taki sposób, aby ilość kamieni, materiału skalnego i żwiru potrzebnego do jego usadowienia była ograniczona do minimum. Szacuje się, że poza zbadanym obszarem korytarza bezpieczeństwa mogą znajdować się 0-2 nowe amunicje z czasów wojny. Niektóre z budowanych nasypów mogą wychodzić poza ten obszar, jednak na nie więcej niż 10 metrów.

Wnioskodawca przeprowadził ogólną weryfikację programu obserwacyjno-monitorującego stanowiącego część jego wniosku. Wprowadzone poprawki wynikają z zaleceń otrzymanych w odpowiedzi na złożony wniosek. Planowane działania monitorujące mają obejmować fazę budowy i eksploatacji rurociągu. Organy odpowiedzialne za kontrolę omówiły z wnioskodawcą wprowadzone zmiany.

4.6 Uwagi Centrum ELY w regionie Uusimaa dotyczące oceny przeprowadzonej w ramach programu Natura 2000 oraz uwagi Centrum ELY Finlandii Południowo-Wschodniej dotyczące ram programu Natura 2000.

4.6.1 Oceny oddziaływania na obszary Natura 2000

W nawiązaniu do postanowień art. 65 Ustawy o ochronie środowiska (1096/1996) wnioskodawca przeprowadził dwie oceny w ramach programu Natura 2000 wraz ze stosowną analizą mającą na celu określenie konieczności przeprowadzenia pełnej oceny. Raport z oceny przedstawiony Centrum ELY w regionie Uusimaa w dniu 3 lipca 2017 roku obejmował obszar morski usytuowany na południe od Sandkallan. Z kolei raport z oceny przedstawiony Centrum ELY w regionie Uusimaa w dniu 10 lipca 2017 roku obejmował wysepki i obszar morski w pobliżu Kallbådan. Nowe, zmienione raporty z oceny dotyczące oddziaływania projektu na obszary Natura 2000, uwzględniające optymalizację trasy gazociągu i wykorzystanie kurtyń bąbelkowych przy niszczeniu amunicji wybuchowej, zostały przedstawione 6 września 2017 roku.

Z raportu dotyczącego wysepek Kallbådan oraz przyległego obszaru morskiego wynika, że największy wpływ na ten obszar sieci Natura 2000 będą mieć prace związane z usuwaniem niewybuchów z czasów wojny. Chcąc ograniczyć ten wpływ, wnioskodawca użyje w przypadku niektórych detonacji kurtyń bąbelkowych. Z kolei z raportu z oceny oddziaływania projektu na obszar morski położony na południe od Sandkallan wynika, że będzie on narażony na zwiększone stężenia osadu. Będzie to w zasadzie najpoważniejsze oddziaływanie środowiskowe na ten obszar sieci Natura 2000. Wzrost stężeń osadu będzie konsekwencją usuwania amunicji oraz prac przy budowie kamiennych nasypów. W raporcie dotyczącym wysepek i obszaru morskiego w pobliżu Kallbådan stwierdzono, że projekt (sam oraz w połączeniu z innymi (planowanymi) inwestycjami) nie zagraża środowisku naturalnemu ani walorom przyrodniczym, które zdecydowały o włączeniu tego obszaru do sieci Natura 2000. W raporcie dotyczącym obszarów na południe od Sandkallan stwierdzono, że projekt (sam oraz w połączeniu z innymi (planowanymi) inwestycjami) nie zagraża środowisku naturalnemu ani walorom przyrodniczym (kategoria „rafy”), które zdecydowały o włączeniu tego obszaru do sieci Natura 2000.

4.6.2 Analiza przeprowadzona w ramach programu Natura 2000

Wnioskodawca przeprowadził cztery odrębne analizy w celu ustalenia, czy konieczne będzie wykonanie pełnej oceny Natura 2000. Przeprowadzone analizy obejmowały następujące obszary: wyspy u wybrzeży Tammisaari/Ekenäs oraz Hanko/Hangö, rezerwat morski Pohjanpitäjänlahti/Pojoviken, wyspy Söderskär i Langören oraz Pernajanlahti, a także wyspy Pernaja stanowiącej rezerwat morski. Wnioskodawca połączył je w jeden raport, który następnym przedstawiał Centrum ELY w regionie Uusimaa w dniu 12 lipca 2017 roku. Dodatkowo przeprowadzono analizę dla obszaru Natura 2000 o nazwie „Archipelag i wody wschodniej Zatoki Fińskiej” (Itäisen Suomenlahden saaristo ja vedet). Analiza ta trafiła do Centrum ELY Finlandii Południowo-Wschodniej w dniu 6 września 2017 roku.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że projekt Nord Stream 2 (sam oraz w połączeniu z innymi (planowanymi) inwestycjami) nie zagraża środowisku naturalnemu ani walorom przyrodniczym, które zdecydowały o włączeniu wysp u wybrzeży Tammisaari/Ekenäs oraz Hanko/Hangö, rezerwatu morskiego Pohjanpitäjänlahti/Pojoviken, wysp Söderskär i Langören oraz Pernajanlahti, a także wyspy Pernaja, stanowiącej rezerwat morski, do sieci Natura 2000. W związku z powyższym dla trzech wskazanych obszarów nie zachodzi potrzeba wykonania pełnej oceny oddziaływania na środowisko w ramach programu Natura 2000, o której mowa w art. 65 Ustawy o ochronie środowiska. Z analizy dotyczącej obszaru Natura 2000 o nazwie „Archipelag i wody wschodniej Zatoki Fińskiej” (Itäisen Suomenlahden saaristo ja vedet) wynika, że projekt (sam oraz w połączeniu z innymi (planowanymi) inwestycjami) nie zagraża środowisku naturalnemu ani walorom przyrodniczym, które zdecydowały o włączeniu tego obszaru do sieci Natura 2000. Wyniki analizy

potwierdzają, że dla wskazanego obszaru nie zachodzi potrzeba wykonania pełnej oceny oddziaływania na środowisko w ramach programu Natura 2000, o której mowa w art. 65 Ustawy o ochronie środowiska.

4.6.3 Oświadczenie Centrum ELY w regionie Uusimaa w sprawie analizy i ocen przeprowadzonych w ramach programu Natura 2000.

Centrum ELY w regionie Uusimaa wydało oświadczenie, w którym wyraziło swoją opinię na temat dwóch ocen i trzech analiz przeprowadzonych w ramach programu Natura 2000 na obszarach podlegających jego jurysdykcji. Co się tyczy analiz, Centrum ELY zgodziło się z płynącymi z nich wnioskami, że nie zachodzi potrzeba wykonania pełnej oceny w ramach programu Natura 2000. Centrum zgodziło się także z wnioskami zawartymi w dwóch ocenach Natura 2000. Urząd zauważył także, że wyniki oceny nie uległyby zmianie, nawet gdyby ocena uwzględniała oddziaływanie gazociągu Balticonnector, produkcję energii wiatrowej, o której mowa w planach zagospodarowania przestrzennego, a także prace polegające na usuwaniu gleby na tym samym obszarze morza.

4.6.4 Oświadczenie Centrum ELY Finlandii Południowo-Wschodniej w sprawie analizy i ocen przeprowadzonych w ramach programu Natura 2000.

W dniu 20 listopada 2017 roku Centrum ELY w Finlandii Południowo-Wschodniej wydało oświadczenie, w którym wyraziło swoją opinię na temat oceny przeprowadzonej w ramach programu Natura 2000 na obszarze o nazwie „Archipelag i wody wschodniej Zatoki Fińskiej” (Itäisen Suomenlahden saaristo ja vedet). Centrum zgodziło się z płynącym z niej wnioskiem, że nie zachodzi potrzeba wykonania pełnej oceny w ramach programu Natura 2000. Ponadto Centrum wyraziło opinię, że łączne oddziaływanie projektu, rurociągu Balticonnector oraz działań polegających na wydobywaniu żwiru w okolicach miasta Loviisa nie stanowi podstawy do zmiany wniosków. W fazie budowy projekt będzie w największym stopniu oddziaływać na ssaki i ptaki morskie oraz podwodną faunę i florę. Wpływ ten związany będzie z rozprzestrzenianiem osadu i szkodliwych substancji. W fazie eksploatacji gazociąg może wywierać wpływ na komercyjne rybołówstwo oraz sposób eksploatacji wyłącznej strefy ekonomicznej w przyszłości.

4.7 Uwagi zgłoszone przez inne państwa nadbrzeżne zgodnie z Konwencją z Espoo

Projekt Nord Stream 2 będzie wywierać wpływ na inne kraje regionu bałtyckiego. Władze, obywatele i przedsiębiorcy mają prawo uczestniczyć w postępowaniu OOŚ, w tym również zgłaszać swoje uwagi do oceny przeprowadzanej przez Finlandię, w zakresie w jakim projekt oddziałuje na ich kraj. Zgodnie z art. 15 Ustawy OOŚ, władzom i społeczeństwu krajów będących stroną Konwencji z Espoo należy zagwarantować możliwość uczestnictwa w ocenie, jeśli istnieje duże prawdopodobieństwo, że dany projekt będzie wywierał wpływ na terytorium tych krajów.

W analizowanym przypadku zastosowanie ma Konwencja NZ o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (Konwencja z Espoo), w związku z czym fińskie władze, fińscy obywatele i przedsiębiorcy z Finlandii mają prawo wyrazić opinię o oddziaływaniu projektu na środowisko ich kraju. Organem właściwym w sprawach związanych z Konwencją z Espoo jest Ministerstwo Środowiska. Resort ten przedstawia i rozpowszechnia oświadczenia innych państw odnośnie tych odcinków rurociągu, które mają zostać położone na należącym do nich terenie.

W marcu 2013 roku Finlandia jako Strona pochodzenia notyfikowała rozpoczęcie postępowania OOŚ Stronom narażonym, umożliwiając im wzięcie udziału w tym postępowaniu. Stosowne powiadomienia zostały rozesłane do Szwecji, Danii, Estonii, Łotwy, Litwy, Polski i Federacji Rosyjskiej. Wszystkie kraje zgłosiły chęć uczestnictwa w fińskie procedurze OOŚ. Zgodnie z przywoływaną wcześniej Konwencją Niemcy, Dania, Szwecja i Rosja wystosowały 8 kwietnia 2013 roku powiadomienie o

rozpoczęciu oceny, do którego dołączono dokument dotyczący Oceny Oddziaływania na Środowisko dla całego obszaru Morza Bałtyckiego.

Finlandia odpowiedziała na to powiadomienie w dniu 14 czerwca 2013 roku, ogłaszając wolę uczestnictwa w postępowaniach OOŚ prowadzonych przez poszczególne kraje. Do odpowiedzi dołączono dokumentację uzupełniającą z dnia 16 lipca 2013 roku, zawierającą sporządzone przez Ministerstwo Środowiska podsumowanie oświadczeń i stanowisk fińskich podmiotów dotyczących łącznego oddziaływania całego projektu.

W odpowiedzi na raport OOŚ Centrum ELY w regionie Uusimaa, będące urzędem kontaktowym ds. przedmiotowego projektu, zwróciło się do wnioskodawcy z wnioskiem o przygotowanie odpowiedzi na pytania zgłoszone podczas międzynarodowych konsultacji w sprawie dokumentacji OOŚ, a także o przedstawienie dodatkowych informacji. Wśród krajów, które zgłosiły pytania i prosiły o przedstawienie dodatkowych informacji, znalazły się Estonia, Łotwa, Litwa, Dania, Niemcy oraz Szwecja. W dniu 19 września 2017 roku Ministerstwo przekazało tym państwom uwagi przygotowane przez wnioskodawcę, prosząc o zawiadomienie - do 10 października – czy zamierzają one kontynuować konsultacje, o których mowa w Konwencji z Espoo. Resort poinformował również, że w razie braku odpowiedzi twierdzącej fińskie władze zakończą konsultacje prowadzone w ramach Konwencji Espoo.

Federacji Rosyjska i Dania nie przekazały Finlandii swoich uwag, co oznacza, że postępowanie dla obu tych krajów zakończyło się. Polska zwróciła się z prośbą o przekazanie dodatkowych informacji, natomiast Litwa wyraziła zainteresowanie zorganizowaniem spotkania po zakończeniu konsultacji. Szwecja i Estonia poinformowały Ministerstwo Środowiska, że nie widzą potrzeby prowadzenia negocjacji. Ministerstwo Środowiska przekazało Polsce żądane informacje w dniu 26 października 2017 roku. W odpowiedzi Polska poinformowała resort w dniu 16 listopada 2017 roku, że nie zgłasza dodatkowych uwag. Ministerstwo zorganizowało spotkanie z przedstawicielami Litwy w dniu 21 listopada 2017 roku. Protokół ze spotkania został przekazany Litwie 19 grudnia 2017 roku. Na wniosek Litwy do protokołu dołączono oświadczenie Centrum ELY w regionie Uusimaa, dotyczące oceny przeprowadzonej w ramach programu Natura 2000.

Postępowanie Espoo, w którym Finlandia odgrywa rolę „strony pochodzenia” w rozumieniu art. 1 Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (Zbiór traktatów 67/1997), zakończyło się z chwilą przekazania litewskiemu Ministerstwu Środowiska pisma z dnia 19 grudnia 2017 roku. Litwa była ostatnim krajem zaangażowanym w to postępowanie. Dla pozostałych zainteresowanych krajów procedura zakończyła się nieco wcześniej, jesienią 2017 roku.

Zgodnie z art. 5 Konwencji NZ o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym po zakończeniu konsultacji Ministerstwo Środowiska ma obowiązek przekazania stosownej dokumentacji organom udzielającym pozwolenia. Ministerstwo przesłało dokumentację sporządzoną w ramach Konwencji organowi udzielającemu pozwolenia w dniu 9 stycznia 2018 roku. Ministerstwo potwierdza, że wszystkie konsultacje w rozumieniu Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (Zbiór traktatów 67/1997) oraz w rozumieniu umowy podpisanej z Estonią (Zbiór traktatów 51/2002) dobiegły końca. Artykuł 6 ww. Konwencji NZ wymaga od umawiających się stron uwzględnienia wyników oceny oddziaływania na środowisko przy podejmowaniu decyzji końcowej. Do wyników oceny należy dołączyć dokumentację oceny oddziaływania na środowisko, uwagi i informacje zwrotne dotyczące wyników, a także wyniki konsultacji, o których mowa w art. 5 Konwencji.

Informacje zwrotne przesłane przez inne państwa koncentrowały się wokół podobnych kwestii, jak te omawiane podczas konsultacji krajowych w Finlandii. Zainteresowane strony wspominały m.in. o konieczności wykorzystania dynamicznie pozycjonowanych statków do układania rur zamiast tradycyjnych statków zakotwiczonych, a także

wyrażały obawy co do negatywnego wpływu projektu na rybołówstwo komercyjne, istniejącą infrastrukturę i przyszłą rozbudowę infrastruktury w obrębie basenu Morza Bałtyckiego. Nawiązując do europejskiego prawa, wspomniano również o konieczności dostosowania ważnych projektów w przedmiotowym podsektorze energii do wymogów wynikających ze wspólnotowych przepisów. Niektóre z państw wyraziły obawę, że budowa nowej magistrali przesyłowej zwiększy zależność Europy od rosyjskich dostaw gazu. Wyrażano też zaniepokojenie negatywnym wpływem hałasu towarzyszącego detonacji niewybuchów na ssaki żyjące w morzu, zwłaszcza morswiny i foki; dodatkowo zwracano uwagę, że projekt może zaszkodzić Rezerwatowi kurgalskiemu. Część pytań dotyczyła możliwości wycofania rurociągu z użytku, środków bezpieczeństwa, które zostaną podjęte na etapie budowy, a także procedur, które zostaną wdrożone w razie wypadku

Wnioskodawca ustosunkował się do pytań przedstawionych mu przez międzynarodową społeczność w ramach konsultacji zorganizowanych przez centrum ELY w regionie Uusimaa.

Szwecja. Odpowiadając Szwecji, wnioskodawca zauważył, że oceny i analizy w ramach programu Natura 2000 dotyczące Finlandii zostały przeprowadzone po złożeniu raportu EIA. Co się tyczy wpływu projektu na klimat, wnioskodawca zwrócił uwagę na stanowisko centrum ELY w regionie Uusimaa, które uznało, że ocena oddziaływania inwestycji na klimat zawarta w przedstawionym przez wnioskodawcę raporcie OOŚ była wystarczająca.

Polska. W swojej odpowiedzi wnioskodawca zauważył, że oceny i analizy w ramach programu Natura 2000 dotyczące Finlandii zostały przeprowadzone po złożeniu raportu EIA. Wnioskodawca ustosunkował się także do uwag dotyczących hałasu wynikającego z prac prowadzonych pod wodą. Po udzieleniu odpowiedzi wnioskodawca zobowiązał się do wykorzystania kurtyn bąbelkowych podczas detonacji amunicji na obszarze należącym do Finlandii. Pozwoli to na dalsze ograniczenie hałasu.

Litwa. W przedmiocie europejskiego zapotrzebowania na gaz ziemny wnioskodawca powołał się na dane zaprezentowane przez niego w załączniku nr 10 do wniosku. Wnioskodawca poinformował władze Litwy, że planowany gazociąg ma służyć jedynie do przesyłania gazu. Jeśli chodzi o metodologię OOŚ, wnioskodawca zauważył, że oparł się na szeroko rozpowszechnionych metodach oceny oddziaływania na środowisko. W zakresie wpływu projektu na sektor rybołówstwa wnioskodawca utrzymuje, że budowa i eksploatacja rurociągu nie spowoduje ubytku wód, na których odławiane są ryby, oraz że władze odpowiedzialne za tę kwestię zostały poinformowane o zakresie aktywności litewskich rybaków na obszarze objętym projektem (także poza Finlandią).

Estonia. Wnioskodawca odpowiedział na uwagi Estonii, zauważając, że negatywny wpływ projektu na populację fok żyjących w Bałtyku zostanie ograniczony poprzez podjęcie specjalnych środków. Po udzieleniu odpowiedzi wnioskodawca zobowiązał się do wykorzystania kurtyn bąbelkowych podczas detonacji amunicji na obszarze należącym do Finlandii. Pozwoli to na dalsze ograniczenie hałasu.

Niemcy. W swojej odpowiedzi wnioskodawca zauważył, że kwestia obecności pierwiastków biogennych w osadach dennych została omówiona w raporcie OOŚ i dołączonych do niego dokumentach. Wnioskodawca zapoznał się z uwagami dotyczącymi populacji bałtyckich fok i zamierza podjąć specjalne środki, które pozwolą na ograniczenie negatywnego wpływu projektu na zwierzęta zamieszkujące wschodnią część Zatoki Fińskiej. Po udzieleniu odpowiedzi wnioskodawca zobowiązał się do wykorzystania kurtyn bąbelkowych podczas detonacji amunicji na obszarze należącym do Finlandii. Pozwoli to na dalsze ograniczenie hałasu.

Łotwa. Wnioskodawca zapewnił Łotwę, że opracuje plan awaryjny zgodnie z wymogami komisji helsińskiej (HELCOM). Wnioskodawca w pełni podzielił opinię Łotwy, że wykorzystanie dynamicznie pozycjonowanego statku do układania rur

pozwole uniknąć konieczności usuwania amunicji wybuchowej w korytarzu kotwiczenia. Prace na obszarze należącym do Finlandii będą prowadzone wyłącznie przy wykorzystaniu statku tego typu.

4.8 Dalsze informacje uzupełniające przedstawione przez wnioskodawcę

W dniu 5 lutego 2018 roku wnioskodawca przedłożył dodatkowe dokumenty, w tym nową umowę dotyczącą wypłaty odszkodowań na rzecz rybaków, nową umowę dotyczącą skrzyżowań z linią kablową oraz uaktualniony program monitorowania oddziaływania na środowisko.

W dniu 9 marca 2018 roku wnioskodawca potwierdził, że prace przygotowawcze trwają i że projekt powinien rozpocząć się zgodnie z harmonogramem. Wnioskodawca zauważył także, że w dniu 31 stycznia 2018 roku niemiecki urząd górniczy Bergamt Stralsund zatwierdził plan dotyczący wód terytorialnych. Wnioskodawca dodał, że kontrakty dotyczące niszczenia amunicji wybuchowej zostały udzielone firmom MMT/Ramora i N-Sea/Bodacin.

Wnioskodawca oświadczył, że podpisał umowę dotyczącą skrzyżowań z linią kablową z Fingrid Oy. Uaktualnił on także załącznik nr 3 „Nord Stream 2 – Plan angażowania interesariuszy – Finlandia”. Dokument ten został przygotowany także w języku fińskim.

Wnioskodawca oświadczył, że po złożeniu wniosku ulepszył konstrukcję kamiennych nasypów. Nowy projekt zakłada, że do budowy nasypów potrzeba będzie nie więcej niż 1,9 mln metrów sześciennych materiału skalnego, kamieni i żwiru, choć szacuje się, że faktyczna ilość wynieść może jeszcze mniej, bo około 1,2 mln metrów sześciennych. Wnioskodawca dodał, że na etapie prac projektowych i planistycznych okazało się, że część nasypów wychodzić będzie poza korytarz bezpieczeństwa w kierunku obszaru badań określonego we wniosku.

Wnioskodawca przedłożył dokumenty uzupełniające i wniósł o wprowadzanie zmian w pkt. 6.7.1 wniosku (Procedury na wypadek niespodziewanych odkryć). Zmiany te wynikają z faktu, że na etapie prac projektowych i planistycznych okazało się, że część nasypów wychodzić będzie poza korytarz bezpieczeństwa w kierunku obszaru badań określonego we wniosku. Wnioskodawca uważa, że w bezpośrednim otoczeniu kamiennych nasypów może dojść do odkrycia kolejnych sztuk amunicji. W razie detonacji nowo odkrytej amunicji wybuchowej wnioskodawca zobowiązał się do wykorzystania kurtyn bąbelkowych zgodnie z zasadami podanymi w odpowiedziach udzielonych stronom, które wystosowały oświadczenia i uwagi w sprawie jego wniosku.

Wnioskodawca uaktualnił wniosek w zakresie, w jakim dotyczył on ilości baryłek znalezionych w korytarzu, przez który zostaną poprowadzone rury, określonym we wniosku.

4.9 Status zaangażowanej strony

Ministerstwo Spraw Ekonomicznych i Pracy stwierdza, że oświadczenia, wyjaśnienia i wnioski złożone przez zaangażowane strony w przedmiotowej sprawie wymagają dokładniejszego zbadania. Status zaangażowanej strony nadaje się podmiotowi, który przedstawił wnioski lub oświadczenia dotyczące oddziaływania projektu, poprzez ocenę jej interesów prawnych, zwłaszcza w rozumieniu art. 11 Ustawy o postępowaniu administracyjnym (434/2003). Daną stronę należy uznać za zaangażowaną na podstawie art. 11 Ustawy, jeśli dana kwestia wpływa na jej prawa, korzyści lub obowiązki.

Zgodnie z art. 11 Ustawy o jawności działań władz publicznych (621/1999) określone dokumenty mogą podlegać ujawnieniu, jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że będą one wywierać wpływ lub że wywierają one wpływ na sposób rozpatrywania sprawy dotyczącej zaangażowanej strony. Powyższy artykuł określa także, że stronom zaangażowanym przysługuje prawo dostępu do informacji dotyczących dokumentów

niebędących dokumentami publicznymi, jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że będą one wywierać wpływ lub że wywierają one wpływ na sposób rozpatrywania sprawy dotyczącej zaangażowanej strony. Oznacza to konieczność zaistnienia prawdopodobieństwa, którego wystąpienie da się – choćby w pewnym stopniu – obiektywnie stwierdzić. Publiczne ujawnienie danej sprawy stronom zaangażowanym jest możliwe tylko wówczas, gdy sprawa dotycząca tych stron jest w trakcie rozpatrywania; zasada ta nie obowiązuje w odniesieniu do innych kwestii i spraw toczących się przez innymi władzami publicznymi lub sądami. Publiczne ujawnienie danej kwestii stronom zaangażowanym zawsze wiąże się z rozpatrywaniem jednej sprawy. Strona zaangażowana ma prawo do uzyskania informacji dotyczących dokumentów, które miały wpływ na sposób rozpatrywania.

Biorąc jednak pod uwagę fakt, że przedmiotowy projekt i jego skutki prawne wiążą się z oddziaływaniem na środowisko, status strony zaangażowanej powinien być analizowany także w świetle tego, w jaki sposób status ten został zdefiniowany w prawie dotyczącym ochrony środowiska. Zgodnie z rozdziałem 16 art. 7a Ustawy wodnej, jeśli wdrożenie danego projektu może wywierać wpływ na warunki zamieszkania, pracy i życia mieszkańców obszaru, na którym realizowany jest projekt, mieszkańcy oraz reprezentujące ich zrzeszenia mają prawo wyrazić opinię o wniosku. Zgodnie z art. 37 Ustawy o ochronie środowiska (86/2000) organ odpowiedzialny za udzielanie pozwoleń powinien umożliwić osobom, na których prawa lub interesy projekt może wywierać wpływ (strony zaangażowane) wniesienie skargi dotyczącej przedmiotowej sprawy, a innym osobom – możliwość wyrażenia opinii.

KS oświadczyło, że jest właścicielem obszaru liczącego około 100 kilometrów kwadratowych usytuowanego w fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej, na południe od płytkiny znanej jako Helsingin matala. Zgodnie z planami rurociąg Nord Stream 2 będzie przebiegał przez ten właśnie obszar. Ustawa o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej opiera się na Konwencji NZ o prawie morza. Zgodnie z przywołaną Konwencją wyłączna strefa ekonomiczna danego państwa stanowi obszar usytuowany poza morzem terytorialnym tego państwa, na którym obowiązują szczególne zasady określone w Konwencji, w związku z czym prawa i jurysdykcja państwa nadbrzeżnego oraz prawa i swobody innych państw podlegają kontroli określonych przepisów Konwencji. Strefa ekonomiczna obejmuje zarówno wody, jak i dno morskie.

Zgodnie z Ustawą o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej, w obrębie wyznaczonej strefy Finlandii przysługuje zbiór praw na zasadzie wyłączności. Zgodnie z propozycją Rządu dotyczącą Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej (HE 53/2004 vp), w odróżnieniu od wód publicznych strefa ekonomiczna i znajdujące się w jej obrębie dno morskie nie jest własnością Stanu, a co za tym idzie fińska wyłączna strefa ekonomiczna nie stanowi niczyjej własności. Jest ona częścią międzynarodowych mórz. Z tego powodu żaden podmiot nie może wykonywać prawa własności w stosunku do wód międzynarodowych, tzn. strefy ekonomicznej lub jej części, a przepisy fińskiej Ustawy gruntowej nie mają zastosowania do strefy ekonomicznej. Odnośne przepisy znaleźć można w art 3–5 Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej. Dodatkowo rozdział 1 art. 1 Ustawy gruntowej wskazuje, że nabycie prawa własności do nieruchomości może nastąpić w drodze transakcji komercyjnej, wymiany, darowizny lub innego przeniesienia praw. Przepisy prawa nie przewidują możliwości nabycia prawa własności do nieruchomości w drodze wysuwania roszczeń.

Krajowy Urząd Geodezji odrzucił wniosek KS o nadanie mu tytułu własności w dniu 26 lipca 2017 roku. Zgodnie z opiniami ekspertów z dziedziny prawa, a także uzasadnieniem przedstawionym przez Krajowy Urząd Geodezji, w obecnych warunkach nie istnieje możliwość nabycia nieruchomości w drodze roszczenia. Roszczenia do tytułu własności mają zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do mienia ruchomego. KS odwołało się od decyzji odmownej Krajowego Urzędu Geodezji do Sądu Rejonowego w Vantaa. 30 listopada sąd odrzucił zażalenie, argumentując, że Krajowy Urząd Geodezji nie powinien był wydać zaskarżonej decyzji, ponieważ nie miał ku temu podstaw prawnych. Sąd uznał za bezpodstawne skierowanie wniosku do Urzędu Geodezji do ponownego rozpatrzenia.

KS skorzystał z prawa do apelacji i zaskarżył decyzję sądu okręgowego do Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 238 Ustawy w sprawie wyznaczania granic nieruchomości (kiinteistõnmuodostamislaki 554/1995), wyrok lub postanowienie wydane przez taki Sąd musi zostać wykonane w sposób przewidziany w przepisach dla wyroków wykonywanych po uprawomocnieniu. Z tego względu wyrok Sądu podlega wykonaniu. Z uwagi na powyższe fakty i informacje wnioskodawca uważa, że w przedmiotowej sprawie KS nie przysługuje status strony zaangażowanej, a co za tym idzie oświadczenia przekazywane przez KS nie powinny być uwzględniane przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu pozwolenia wnioskodawcy. Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności KS nie posiada statusu strony zaangażowanej w przedmiotowej sprawie.

6. Decyzja rządu

6.1 Pozwolenie na eksploatację fińskiej wyłącznej strefy ekonomicznej i wykonanie decyzji

Rząd udziela konsorcjum Nord Stream 2 AG pozwolenia na budowę rurociągu morskiego do przesyłu gazu ziemnego, zgodnie ze specyfikacją zawartą w dokumentach aplikacyjnych przedłożonych w dniu 19 września 2018 roku (TEM/1810/08.08.2001/2017) oraz dołączonych do nich dokumentach uzupełniających. Wnioskodawca, główny wykonawca projektu lub następca prawny wnioskodawcy zobowiązany jest do przestrzegania warunków określonych w rozdziale 6.2 poniżej.

Pozwolenie udzielone przez Rząd zachowuje ważność przez okres 50 lat od dnia wydania, a po upływie tego okresu może zostać przedłużone na wniosek.

Decyzja podlega natychmiastowej wykonalności bez względu na ewentualne odwołania, o ile organ apelacyjny nie postanowi inaczej.

6.2 Warunki

1. Wdrożenie projektu (na etapie budowy oraz eksploatacji) musi odbywać się zgodnie z zasadą ostrożności, ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości i podatności Bałtyku na zagrożenia. Wnioskodawca zobowiązany jest do podjęcia wszelkich możliwych działań mających na celu zapobieganie szkodom i ich minimalizację. W tym zakresie wymaga się, aby podczas starań o pozwolenie, o którym mowa w Ustawie wodnej, wnioskodawca przedstawił wystarczające dowody na podjęcie takich działań;

2. Jeśli organ właściwy, tj. Państwowa Regionalna Agencja Administracyjna, wyda pozwolenie na budowę w rozumieniu Ustawy wodnej, wnioskodawca zobowiązany będzie do postępowania zgodnie z instrukcjami i zaleceniami tego organu przynajmniej w zakresie, w jakim jego działania realizowane będą w obrębie fińskiej wyłącznej strefy ekonomicznej;

3. Wdrażanie projektu (na etapie budowy i eksploatacji) musi odbywać się zgodnie z zasadą pierwszeństwa czasowego, zwłaszcza w stosunku do projektów, które zostały wcześniej wdrożone w fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej oraz praw właścicieli tych projektów;

4. Wdrażanie projektu nie może uniemożliwiać realizacji potencjalnych inwestycji energetycznych, telekomunikacyjnych i innych projektów infrastrukturalnych, wymagających układania kabli, rurociągów lub posadowienia budowli krzyżujących się z gazociągiem;

5. Wdrażanie projektu musi odbywać się w taki sposób, aby w przyszłości w jak najmniejszym stopniu utrudniać prowadzenie działań eksploatacyjnych w fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej oraz realizację morskich projektów badawczych;

6. Wnioskodawca zobowiązany jest do spełnienia wymogów w zakresie przedstawienia dalszych wyjaśnień określonych w oświadczeniu Centrum ELY w regionie Uusimaa oraz przedstawienia informacji wymaganych do uzyskania pozwolenia zgodnie z Ustawą wodną.

7. Przy układania rur w obrębie fińskiej wyłącznej strefy ekonomicznej wnioskodawca korzystać będzie z usług dynamicznie pozycjonowanego statku;

8. Wnioskodawca zobowiązany jest do przedstawienia Fińskiej Straży Granicznej, Fińskiej Agencji Transportu oraz właściwym terenowo centrom ELY planu utrzymania, konserwacji i naprawy systemu przesyłowego;

9. Wnioskodawca zobowiązany jest do przedstawienia dalszych informacji i raportów, o których mowa w oświadczeniu Fińskiej Agencji Transportu, opracowanych zgodnie z metodologią określoną w tym oświadczeniu.

10. Dla zagwarantowania bezpieczeństwa morskiego i bezpieczeństwa granic, wnioskodawca zobowiązany jest do przedstawienia Straży Przybrzeża Zatoki Fińskiej, będącej organem podległym Fińskiej Straży Granicznej, informacji określone przez centrum dowodzenia tej instytucji.

11. Wnioskodawca zobowiązany jest do respektowania postanowień Międzynarodowych przepisów o zapobieganiu zdarzeniom na morzu (COLREG) z 1972;

12. Przed wysłaniem statku do strefy ekonomicznej wnioskodawca musi skontaktować się z oddziałem służb kontroli ruchu (VTS) danego obszaru;

13. Wnioskodawca zobowiązany jest do uczestnictwa w działaniach VTS, o których mowa w Ustawie o służbie kontroli ruchu (alusliikennepalvelulaki 623/2005);

14. Wnioskodawca zobowiązany jest do przestrzegania warunków dotyczących wejścia na fińskie terytorium w zakresie, w jakim jego działania prowadzone są na fińskich wodach terytorialnych;

15. Wnioskodawca zobowiązany jest do przedstawienia Fińskiej Straży Granicznej oraz Fińskiej Agencji Transportu planu awaryjnego na wypadek zakłóceń w funkcjonowaniu systemu przesyłowego na etapie eksploatacji;

16. Wnioskodawca jest zobowiązany do przekazania Ministerstwu Spraw Ekonomicznych i Pracy informacji o zakończeniu prac budowlanych w strefie ekonomicznej na piśmie w ciągu 30 dni od zakończenia prac;

17. Przed przystąpieniem do układania rurociągu na danym odcinku Wnioskodawca zobowiązany jest do przekazania Ministerstwu Obrony, Fińskiej Straży Granicznej i Fińskiej Agencji Transportowej ostatecznych danych dotyczących położenia i przebiegu gazociągu. Bezzwłocznie po ułożeniu rurociągu wnioskodawca przekaże jego współrzędne Ministerstwu Spraw Ekonomicznych i Pracy, Ministerstwu Środowiska, Ministerstwu Obrony, Fińskiej Straży Granicznej i Fińskiej Agencji Transportu. Władze fińskie muszą mieć możliwość zweryfikowania tych informacji przed rozpoczęciem prac montażowych;

18. Wnioskodawca jest zobowiązany do przekazania Ministerstwu Spraw Ekonomicznych i Pracy informacji na piśmie o zbliżającym się terminie oddania gazociągu do eksploatacji co najmniej 30 dni przed planowaną datą oddania gazociągu do eksploatacji;

19. Zgodnie z przepisami Ustawy o kryteriach wnoszenia opłat na rzecz Skarbu Państwa (150/1992) wnioskodawca zobowiązany jest do zapłaty na rzecz właściwego organu prowadzącego postępowanie w sprawie decyzji uzasadnionych kosztów przygotowania tej decyzji.

20. Pozwolenie udzielone przez Radę Stanu obejmuje swoim zakresem wyłącznie działania opisane we wniosku, które mają być prowadzone w wyłącznej strefie ekonomicznej Finlandii.

21. Ponadto wnioskodawca zobowiązany jest do przestrzegania innych przepisów i międzynarodowych konwencji mających zastosowanie w przedmiotowej sprawie.

Zezwala się na niewielkie odstępstwa w przebiegu trasy ze względów technicznych.

6.3 Uzasadnienie

6.3.1 Pozwolenie

Podstawa prawna. Pozwolenie udzielone przez Radę Stanu obejmuje swoim zakresem realizację działań opisanych we wniosku, które mają być prowadzone w wyłącznej strefie ekonomicznej Finlandii. Strefa ta nie jest częścią terytorium Finlandii. Zgodnie z definicją podaną w Konwencji NZ o prawie morza należy ona do wód międzynarodowych.

Podstawę prawną decyzji Rady Stanu stanowiły zasada konstytucjonalizmu, przepisy Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej oraz Konwencja NZ o prawie morza. Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza opiera się na założeniu, że każdemu państwu przysługuje prawo do układania podmorskich kabli i rurociągów i kabli w wyłącznej strefie ekonomicznej. Oprócz działań prowadzonych przez podmioty państwowe ustawa o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej reguluje także działania prowadzone przez osoby prywatne. Punktem wyjścia jest tu założenie, że ww. prawo przysługuje nie tylko państwo nadbrzeżnym. Niemniej jednak dane państwo nadbrzeżne ma prawo poddać trasę przebiegu rurociągu międzynarodowej procedurze autoryzacyjnej, co w przypadku fińskiego prawa znajduje odzwierciedlenie w art. 6 Ustawy o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej.

Konwencja NZ o prawie morza oraz Ustawa o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej nie podają jednak kryteriów udzielenia lub nieudzielenia pozwolenia. Z oby tych instrumentów prawnych wynika, że państwa nadbrzeżne mają prawo do ochrony i zachowania środowiska, troski o środowisko, a także eksploatacji wyłącznej strefy ekonomicznej. W toku postępowania w sprawie udzielenia pozwolenia należy ocenić wpływ projektu na powyższe prawa. Konieczne jest zbadanie i ocena oddziaływania inwestycji na środowisko, bezpieczeństwo morskie, inne projekty, możliwość spowodowania szkód osób trzecich oraz rozważenie kwestii związanych z bezpieczeństwem dostaw energii. Istotne są także opinie innych państw.

Dodatkową, istotną kwestią w przypadku projektu Nord Stream 2 było zachowanie zgodności z przepisami UE.

Wnioskodawca. Konsorcjum utworzone w Szwajcarii na potrzeby projektu Nord Stream 2, zarejestrowane w tym kraju w dniu 15 lipca 2015 roku, pod nazwą New European Pipeline AG. Siedziba korporacji mieści się w szwajcarskim mieście Zug. W dniu 2 października 2015 roku konsorcjum zmieniło nazwę na Nord Stream 2 AG. Wyłącznym akcjonariuszem jest rosyjska firma OAO Gazprom. Siedziba główna Nord Stream 2 znajduje się w Zugu. Konsorcjum podpisało umowy na finansowanie projektu z pięcioma czołowymi firmami sektora energetycznego w Europie, tj. ENGIE, OMV, Shell, Uniper i Wintershall. Każda z tych pięciu firm zobowiązała się zapewnić długoterminowe finansowanie. Ich wkład pokryje połowę kosztów projektu. W chwili obecnej łączny koszt realizacji inwestycji szacuje się na 9,5 mld euro (wliczając w to koszty finansowania). Maksymalne finansowanie zapewniane przez każdą z ww. firm wyniesie 950 milionów euro.

Projekt. Celem projektu realizowanego przez konsorcjum Nord Stream 2 AG jest budowa dwóch podwodnych rurociągów do przesyłu gazu ziemnego, biegnących dnem Morza Bałtyckiego z Rosji do Niemiec. W obrębie fińskiej wyłącznej strefy ekonomicznej nowy gazociąg Nord Stream 2 przebiegać będzie zasadniczo równolegle do istniejącego rurociągu Nord Stream, przy czym nowa magistrala będzie umiejscowiona na północ od istniejącej. Szacowana długość rurociągu wyniesie 1200 km, z czego na odcinku 374 km magistrala przebiegać będzie przez strefę ekonomiczną. W obrębie strefy odległość między rurociągami wyniesie prawie w każdym miejscu 75 metrów. Najmniejsza odległość między wodami terytorialnymi Finlandii a rurociągiem wyniesie 0,6 km – na tym odcinku odległość do fińskiego wybrzeża wyniesie 19 km. Łączna przepustowość magistrali Nord Stream 2 wyniesie 55 miliardów metrów sześciennych gazu ziemnego rocznie. Planowana budowa rurociągu ma odbywać się w latach

2018-2019, natomiast rozpoczęcie eksploatacji systemu zaplanowano na rok 2020. Okres ekonomicznej użyteczności gazociągu ocenia się na co najmniej 50 lat.

Podobnie jak istniejące obecnie gazociągi konsorcjum Nord Stream AG, Nord Stream 2 ma połączyć rosyjskie złoża gazu ziemnego z europejską siecią gazowniczą. Gaz ziemny transportowany będzie przez terytorium Niemiec do Europy południowo-zachodniej, środkowej i południowo-wschodniej za pośrednictwem europejskich sieci przesyłowych. Firmy energetyczne uczestniczące w projekcie szacują, że projekt będzie ekonomicznie opłacalny oraz że w zaangażowanych państwach członkowskich projekt odegra ważną rolę w zaspokajaniu popytu na gaz ziemny w przyszłości. Podstawę obliczeń stanowiły: stale zmniejszająca się produkcja gazu na Morzu Północnym i w Holandii, szacowany wzrost zużycia gazu wynikający z przejścia na niewęglowe źródła energii oraz – w przypadku Niemiec, które nie chcą korzystać z energii jądrowej – faworyzowanie energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych.

Przedłożony wniosek zawiera wystarczające informacje o wnioskodawcy, charakterze i celu jego działań, metodach realizacji inwestycji, harmonogramie i czasie trwania projektu, a także terytorium, na którym ma być realizowany projekt.

Inne projekty. Przy podejmowaniu decyzji uwzględniono również inne istniejące, planowane i znane projekty realizowane w fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej, oddziaływanie projektu oraz uwagi zgłaszane przez inne państwa. Niemniej, uwzględnienie wszystkich potencjalnych interesów i projektów, które mogą być wdrażane w wyłącznej strefie ekonomicznej w dalekiej przyszłości, nie jest możliwe.

W przeszłości, w dniu 5 listopada 2009 roku, Rada Stanu udzieliła konsorcjum Nord Stream AG warunkowego pozwolenia na budowę podmorskiego gazociągu (projekt Nord Stream 1) w fińskiej strefie ekonomicznej. Postawiono wówczas następujące warunki: wdrożenie projektu miało odbywać się zgodnie z zasadą ostrożności, ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości i podatności Bałtyku na zagrożenia. Strona, której udzielono pozwolenia, zobowiązana była do podjęcia wszelkich możliwych działań mających na celu zapobieganie szkodom i ich minimalizację. Ponadto, wdrażanie projektu nie mogło uniemożliwiać realizacji potencjalnych inwestycji energetycznych, telekomunikacyjnych i innych projektów infrastrukturalnych, wymagających układania kabli, rurociągów lub posadowienia budowli krzyżujących się z gazociągiem; Decyzja podlegała wykonaniu bez względu na ewentualne odwołania.

W porównaniu do szacunków przedstawionych przed rozpoczęciem realizacji projektu Nord Stream 1 faktyczny stopień oddziaływania inwestycji na środowisko okazał się mniejszy od zakładanego. Po zakończeniu projektu przeprowadzono obserwacje, aby ustalić jego faktyczne oddziaływanie w Finlandii. Badania obejmowały 13 różnych stanowisk w obrębie stref ekonomicznych Estonii i Finlandii zlokalizowanych na wodach międzynarodowych. Skupiono się na jakości wody. Obserwacje w Finlandii prowadziło sześć niezależnych organizacji.

Ponadto, 21 czerwca 2017 roku, Rada Stanu udzieliła Baltic Connector Oy warunkowego pozwolenia na budowę gazociągu (projekt Baltconnector) w fińskiej strefie ekonomicznej. Postawiono wówczas następujące warunki: wdrażanie projektu miało odbywać się zgodnie z zasadą ostrożności, aby zapobiegać szkodom i je minimalizować, a także z zasadą pierwszeństwa czasowego w stosunku do wcześniej wdrożonych projektów. Poza tym, proponowany projekt miał być realizowany zgodnie z wymogami określonymi w pozwoleniu na budowę uzyskanym zgodnie z Ustawą wodną. Decyzja podlegała wykonaniu bez względu na ewentualne odwołania. Wnioskodawca podpisał umowę z Baltic Connector Oy dotyczącą skrzyżowań z rurociągiem. Ze względu na podobieństwo obu projektów, ich główni wykonawcy powinni ze sobą ściśle współpracować.

Środowisko. Oddziaływanie projektu na środowisko zostanie poddane szczegółowej ocenie przez Państwową Regionalną Agencję Administracyjną Południowej Finlandii na

etapie starań o uzyskanie pozwolenia, o którym mowa w Ustawie wodnej. Zdaniem Rządu wszystkie działania podejmowane w ramach projektu powinny uwzględniać wrażliwość i podatność Bałtyku na zagrożenia, natomiast wykonawca projektu powinien postępować zgodnie z zasadą ostrożności, zapobiegając szkodom i je minimalizując. Powyższe stanowisko jest bliskie zainteresowaniom wnioskodawcy, ponieważ troska o środowisko staje się coraz ważniejszym elementem współczesnego wizerunku firm.

Materiały dotyczące oceny oddziaływania na środowisko również zostały przekazane Rządowi. Z punktu widzenia postępowania decyzyjnego duże znaczenie ma fakt, iż w swoim oświadczeniu centrum ELY w regionie Uusimaa (fiński organ właściwy), zauważyło, że możliwa jest środowiskowo zrównoważona realizacja projektu. Podejmując przedmiotową decyzję, Rząd wziął pod uwagę oświadczenia wydane przez centra ELY w regionie Uusimaa i Finlandii Południowo-Wschodniej dotyczące ocen i analiz przeprowadzonych w ramach programu Natura 2000. Negatywne oddziaływanie projektu ma charakter tymczasowy i ogranicza się głównie do krótkich okresów na etapie budowy: po oddaniu rurociągu do eksploatacji, jego wpływ środowiskowy będzie minimalny. W przedłożonym wniosku wnioskodawca potwierdza, że podjęcie działania, aby w jak największym stopniu ograniczyć wpływ realizowanego projektu na środowisko podczas prac budowlanych. Zgodnie z powiadomieniem otrzymanym od Ministerstwa Środowiska konsultacje związane z Konwencją z Espoo zostały przeprowadzone i zakończone. Wyniki konsultacji zostały uwzględnione podczas opracowywania listy zawierającej warunki, które zostały włączone do zezwolenia.

Bezpieczeństwo morskie. Rząd wymaga od wnioskodawcy, aby na etapie budowy gazociągu ograniczał do minimum zagrożenia dla bezpieczeństwa i środowiska morskiego. Z uwagi na bezpieczeństwo na morzu i wzdłuż granic Finlandii wnioskodawca zobowiązany jest do przedstawiania Fińskiej Agencji Transportu oraz Straży Przybrzeża Zatoki Fińskiej, będącej organem podległym Fińskiej Straży Granicznej, stosownych powiadomień i raportów. Strona, której udzielono pozwolenia, zobowiązana jest do poinformowania fińskich władz o dokładnych współrzędnych, określających położenie rurociągu. Aby ułatwić nadzór i kontrolę nad projektem, wnioskodawca wypełni ten obowiązek przed przystąpieniem do układania rurociągu oraz po zakończeniu prac budowlanych. Wnioskodawca zobowiązany jest do respektowania postanowień Międzynarodowych przepisów o zapobieganiu zdarzeniom na morzu (COLREG) z 1972, utrzymywania stałego kontaktu z oddziałami służb kontroli ruchu (VTS) oraz uczestniczenia w działaniach VTS, o których mowa w Ustawie o służbie kontroli ruchu.

Wpływ na inne projekty i potencjalne szkody osób trzecich. Woda i ląd w obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej nie stanowią prywatnej własności. Przy dnie Zatoki Fińskiej znajduje się jednak infrastruktura telekomunikacyjna i energetyczna, w związku z czym przy udzielaniu nowych pozwoleń pod uwagę wziąć należy interesy jej właścicieli. Istnieje ryzyko, że podczas układania rur lub prowadzenia prac naprawczych lub konserwatorskich znajdujące się tam konstrukcje ulegną uszkodzeniu. Można również założyć, że ułożenie rur gazociągu nad liniami kablowymi utrudni konserwację kabli. W zakresie oceny praw przysługujących poszczególnym operatorom obecnym w wyłącznej strefie ekonomicznej, właścicielom istniejącej infrastruktury przysługuje pierwszeństwo ze względu na czas. Także Konwencja o prawie morza zawiera zapis, zgodnie z którym podczas układania rurociągu pod uwagę należy wziąć prawa innych podmiotów eksploatujących ten sam obszar. Wnioskodawca zawarł z właścicielami infrastruktury biegnącej dnem Zatoki Fińskiej umowy dotyczące budowy skrzyżowań i przejść.

Biorąc pod uwagę powyższe, warunkiem udzielenia zgody jest brak sprzeciwu wnioskodawcy na realizację przyszłych projektów energetycznych lub telekomunikacyjnych, w ramach których układane będą kable lub rurociągi krzyżujące się z magistralą przesyłową wnioskodawcy. Wnioskodawca zobowiązany będzie do umożliwienia budowy skrzyżowań przy wykorzystaniu najbardziej opłacalnych metod.

Wielu podmiotom przysługują także prawa związane z eksploatacją żywych zasobów wyłącznej strefy ekonomicznej. Ze względu na oddziaływanie projektu prawa te mogą być zagrożone. Wnioskodawca zawarł umowy odszkodowawcze z profesjonalnymi rybakami prowadzącymi działalność w strefie ekonomicznej, związkami rybackimi oraz właścicielami kabli. Regionalna Państwowa Agencja Administracyjna Finlandii Południowej oceni z urzędu, czy istnieją jeszcze inne podmioty, nieznanne na chwilę obecną wnioskodawcy, na które projekt może wywierać wpływ. Agencja określi – również z urzędu – wysokość ewentualnych rekompensat za szkody poniesione przez te podmioty w wyniku realizacji projektu. Regionalna Państwowa Agencja Administracyjna nałoży także karę związaną z rybołówstwem. Centrum ELY Finlandii Południowo-Zachodniej poinformowało Regionalną Państwową Agencję Administracyjną, że obliczenia wnioskodawcy dotyczące podstawy naliczania tej kary są możliwe do zaakceptowania.

Bezpieczeństwo energetyczne i dostawy energii. Nord Stream 2 jest projektem o ogromnym znaczeniu dla sektora dostaw energii. Z tego powodu wiele krajów UE zgłosiło swoje opinie i uwagi o inwestycji – negatywne, pozytywne i neutralne. Państwa sprzeciwiające się budowie gazociągu zauważają, że celem europejskiej Unii Energetycznej jest uniknięcie zależności Europy od rosyjskich dostaw gazu ziemnego, a projekt Nord Stream 2 wydaje się zwiększać tę zależność. Niektóre z państw stwierdziły także, że realizacja projektu Nord Stream 2 ma na celu zniszczenie jednolitej polityki UE wobec Federacji Rosyjskiej, osłabienie względnej pozycji Ukrainy oraz skomplikowanie sytuacji regionu z punktu widzenia polityki bezpieczeństwa. Oprócz powyższych, ogólnych i wspólnych dla całej UE argumentów, pojawiały się także opinie negatywne związane z indywidualnymi interesami poszczególnych krajów.

Z kolei zwolennicy budowy Nord Stream 2 argumentowali, że zapotrzebowanie Europy na gaz ziemny będzie systematycznie wzrastać, że konieczna będzie dywersyfikacja tras przesyłu energii oraz że nowy rurociąg pozwoli zmniejszyć zanieczyszczenia umożliwiając pozyskiwane energii w sposób optymalny.

Większość europejskich państw postrzega projekt przede wszystkim jako przedsięwzięcie komercyjne, które – podobnie jak inne inwestycje komercyjne w sektorze energetycznym – powinno mieć szanse na realizację, pod warunkiem, że jego wykonawca spełni wszystkie wymogi wynikające z europejskiego prawa, międzynarodowych przepisów i krajowej legislacji.

Rada Stanu rozumie obawy europejskich i nadbałtyckich krajów związane z wpływem projektu na bezpieczeństwo energetyczne i dostawy energii. Podobne niepokoje związane z oddziaływaniem budowy gazociągu Nord Stream 2 na krajowe strategie bezpieczeństwa zgłaszano także w fazie projektowania i budowy gazociągu Nord Stream 1. Po ukończeniu realizacji projektu Nord Stream 1 sytuacja w zakresie bezpieczeństwa nieco się pogorszyła. Niemniej, z punktu widzenia bezpieczeństwa narodowego, budowa systemu Nord Stream 2 równoległe do istniejących nitek gazociągu nie powinna mieć bezpośredniego wpływu na pozycję Finlandii. Nie wpłynie ona także na bezpieczeństwo energetyczne kraju, ani bezpieczeństwo dostaw energii. Podczas budowy gazociągu nie powinny ujawnić się żadne zagrożenia bezpieczeństwa.

Rada Stanu zauważa, że interesy narodowe Finlandii nie wymagają od niej wyrażenia sprzeciwu wobec lub poparcia dla komercyjnego przedsięwzięcia, jakim jest realizacja projektu konsorcjum Nord Stream 2 AG. Podczas przygotowywania i podejmowania decyzji o udzieleniu zgody na prowadzenie działań w wyłącznej strefie ekonomicznej fiński rząd nie może kierować się wyłącznie własnym rozeznaniem, gdyż ograniczają go – podobnie jak rządy innych państw - przepisy Konwencji NZ o prawie morza, która ustanowiła zbiór praw należnych wszystkim krajom. Planowane operacje muszą spełniać wszystkie wymogi w zakresie ochrony środowiska i być zgodne z europejskimi i międzynarodowymi przepisami. Ponieważ planowana inwestycja ma być ulokowana na Morzu Bałtyckim, koniecznością jest przeprowadzenie gruntownego postępowania OOS, podjęcie decyzji przez Radę Stanu oraz wydanie bardziej szczegółowego

orzeczenia, o którym mowa w Ustawie wodnej. Z tego powodu najważniejszą kwestią staje się ocena łącznego oddziaływania projektu na środowisko.

W opinii Rady Stanu najlepszym sposobem na poprawę bezpieczeństwa energetycznego jest przyjęcie podejścia rynkowego, czyli zwiększenie efektywności wewnętrznego rynku energii w Europie. Aby uniezależnić Europę od rosyjskich dostaw należałoby zdywersyfikować trasy przesyłu importowanego gazu oraz źródła, z których jest on pozyskiwany, kontynuować ulepszanie europejskiego prawa dotyczącego rynków gazu, a także rozbudować systemy transportu gazu oraz infrastrukturę LNG. W ramach europejskiej Unii Energetycznej podjęto już stosowne prace zmierzające do osiągnięcia powyższych celów. Stopniowo zwiększa się konkurencyjność rynków energii w Europie, a dzięki utrzymaniu opłat za gaz na niskim poziomie fakt ten jest coraz bardziej zauważalny dla konsumentów.

Z myślą o ulepszaniu europejskiego prawa dotyczącego rynków gazu Europejska Komisja zaproponowała w listopadzie 2017 roku poszerzenie zakresu dyrektywy gazowej, tak aby obejmowała ona również gazociągi krajów trzecich poprowadzone przez terytorium Europy, w tym Nord Stream 2. Stanowisko Finlandii jest zasadniczo pozytywne, ale z pewnymi zastrzeżeniami. Wspólnotowe prawa dotyczące rynku wewnętrznego powinny obowiązywać na terenie całej Unii Europejskiej. Trwające obecnie prace nad zmianami do Dyrektywy nie miały wpływu na fińską procedurę decyzyjną o udzieleniu pozwolenia na budowę rurociągu Nord Stream 2. Dyrektywa gazowa w proponowanym brzmieniu ma umożliwić nadzór nie tyle nad sposobem budowy gazociągów, co nad sposobem ich eksploatacji.

Otrzymane odpowiedzi i oświadczenia. Z punktu widzenia realizacji projektu oświadczenia i opinie przedstawione przez inne strony były w większości pozytywne. Wnioskodawca uwzględnił, w wystarczającym zakresie, propozycje usprawnień, które pojawiły się w wielu otrzymanych odpowiedziach lub oświadczeniach.

Odpowiedzi otrzymane przez Finlandię z innych krajów. Zgodnie z postanowieniami Konwencji z Espoo krajom, których terytorium lub wyłączna strefa ekonomiczna ma znaleźć się w sferze oddziaływania przedmiotowego projektu, zagwarantowano możliwość zgłaszania uwag dotyczących wniosku. Państwa te zostały zaproszone do składania oświadczeń w sprawie raportu OOS i przedłożonej dokumentacji, a następnie umożliwiono im zgłaszanie komentarzy do udzielonych przez Finlandię odpowiedzi. W dniu 19 września 2017 roku Ministerstwo Środowiska wysłało komentarze wnioskodawcy do poszczególnych krajów, prosząc je o ustosunkowanie się do przedstawionych uwag do dnia 10 października 2017 roku. Wezwane kraje wyraziły swoje opinie w oświadczeniach i odpowiedziach, a ich stanowisko zostało uwzględnione przy podejmowaniu decyzji.

Szwecja. W swoim oświadczeniu Szwecja wyraziła sugestię, że zamiast kontynuowania inwestycji w gaz ziemny europejskie kraje powinny zainwestować długoterminowo w inne paliwa kopalne. Ponadto szwedzkie organizacje obywatelskie wyraziły obawy dotyczące wpływu projektu Nord Stream 2 na obszary Natura 2000. Szwedzki urząd odpowiedzialny za ochronę środowiska (Naturvardsverket) zauważył, że wszystkie zainteresowane strony zostały zaproszone do zgłaszania zaktualizowanych oświadczeń dotyczących tej kwestii, ale żaden z nich nie przedstawił swoich uwag. Z tego względu Szwecja nie widzi potrzeby kontynuowania negocjacji z Finlandią w przedmiotowej sprawie w odniesieniu do Konwencji z Espoo.

Polska. Polska zauważyła, że w przedstawionej dokumentacji wnioskodawca nie ustosunkowuje się wystarczająco szczegółowo do kwestii obszarów Natura 2000, przez które ma zostać poprowadzony rurociąg. Ponadto zgłoszono potrzebę przedstawienia dalszych informacji dotyczących ochrony ssaków żyjących w morzu i ich reakcji na hałas. Polska zgłosiła także potrzebę przygotowania planów na wypadek wystąpienia niebezpiecznych i nadzwyczajnych zdarzeń oraz przeprowadzenia pogłębionej analizy łącznego oddziaływania projektu na inne obecnie realizowane inwestycje. W swoim oświadczeniu Polska wezwała także do refleksji nad sposobem wycofania rurociągu

z użytku – kwestia ta powinna zostać zbadana z uwzględnieniem obecnie dostępnego sprzętu i technologii. Polski organ kontaktowy w sprawach związanych z Konwencją z Espoo wyraził chęć weryfikacji dokumentacji wnioskodawcy dotyczącej obszarów sieci Natura 2000, alternatywnych metod niszczenia amunicji wybuchowej oraz komercyjnego rybołówstwa. Jednocześnie urząd ten zwrócił się z wnioskiem o bezzwłoczne przedstawienie takiej dokumentacji. Dokumentacja została przekazana polskim władzom w dniu 26 października 2017 roku, po czym w komunikacie przesłanym fińskiemu Ministerstwu Środowiska Polska oświadczyła, że nie zgłasza dalszych uwag.

Litwa. Litwa wyraziła obawy, że wraz z budową gazociągu zwiększy się rola rosyjskiego gazu, a co za tym idzie zależność litewskiej gospodarki od rosyjskich dostaw. Ponadto zauważono, że budowa przedmiotowego systemu przesyłowego jest niezgodna z celami obowiązującej polityki wspólnotowej w sprawie energii. Litwa stwierdziła również, że przeprowadzane oceny powinny w większym stopniu opierać się na analizie jakościowej, uwzględniając lądowe urządzenia artyleryjskie oraz prawdopodobne straty, jakie w związku z realizacją projektu poniesie sektor rybołówstwa. Litwa wyraziła obawy o bezpieczeństwo, podnosząc kwestię działań, jakie będą musiały zostać podjęte na wypadek ziszczenia się niebezpiecznych sytuacji, oraz temat interakcji między systemem gazociągowym a pozostałą infrastrukturą. Litewskie Ministerstwo Środowiska poprosiło fiński resort środowiska o zorganizowanie negocjacji dwustronnych. W dniu 21 listopada 2017 roku odbyły się negocjacje z litewskim partnerem zgodnie z Konwencją z Espoo. Protokół z rozmów oraz inne szczegółowe informacje przesłano na wniosek Litwy w dniu 19 grudnia 2017 roku. Fińskie Ministerstwo Środowiska ogłosiło zakończenie konsultacji, o których mowa w Konwencji z Espoo.

Estonia. Estonia zgłosiła obawy związane m.in. z koniecznością usunięcia niewybuchów oraz możliwym szkodliwym wpływem projektu na ssaki żyjące w morzu. Państwo zauważyło również potrzebę ograniczenia zużycia paliw kopalnych. Estonia zwróciła uwagę na potencjalnie negatywny wpływ projektu na rybołówstwo, a także na możliwość narażenia Rezerwatu Kurgalskiego na szkody. Ministerstwo Środowiska zauważyło, że wnioskodawca nie udzielił wyczerpującej odpowiedzi na kilka z zadanych pytań, skupiając się zamiast tego na tematycznej prezentacji uwag. Jedną z najważniejszych kwestii dla estońskiego resortu jest wyjaśnienie, czy budowa rurociągu może zaszkodzić fokom żyjącym w Morzu Bałtyckim, zwłaszcza, że jest to obecnie gatunek zagrożony. Wnioskodawca zobowiązał się do wykorzystania na wskazanych obszarach kurtyn bąbelkowych, mających chronić te zwierzęta przed negatywnym oddziaływaniem projektu. Ponadto estońskie ministerstwo odnotowało, że nie widzi potrzeby prowadzenia dalszych negocjacji z Finlandią w przedmiotowej sprawie. Należy pamiętać, że Estonia kilkakrotnie podkreślała konieczność wdrożenia wszystkich zaplanowanych środków w celu ograniczenia i zmniejszenia transgranicznego wpływu inwestycji na jej terytorium.

Niemcy. Oświadczenia przekazane przez niemieckie władze zawierały uwagi zgłoszone przez kilka organizacji obywatelskich, odnoszące się głównie do spraw istotnych z niemieckiej perspektywy. Niemniej, Niemcy przedstawiły też szereg uwag ogólnych, dotyczących np. rosnącego uzależnienia od paliw kopalnych jako następstwa realizacji inwestycji. Obawy związane z Finlandią dotyczyły negatywnego wpływu prac budowlanych, w tym np. konieczności niszczenia amunicji wybuchowej, niekorzystnego oddziaływania na ssaki żyjące w morzu, brak alternatyw w raporcie OOS oraz zwiększającej się zawartości organicznych i nieorganicznych zanieczyszczeń w Zatoce Fińskiej.

Łotwa. W swoim oświadczeniu Łotwa poruszyła głównie kwestie dotyczące krajów innych niż Finlandia. W opinii tego państwa duże znaczenie będzie miało użycie dynamicznie pozycjonowanych statków, ponieważ na dnie Bałtyku nadal zalegają liczne miny i amunicje z czasów wojny. Łotwa zauważyła także, że konieczne jest przygotowanie się na zaistnienie niebezpiecznych incydentów, np. wycieków ropy,

poprzez wdrożenie systemu wczesnego ostrzegania oraz ustanowienie organizacji ratowniczej w ramach współpracy.

Dania. Odpowiedzi wystosowane przez Danię dotyczyły głównie kwestii znajdujących się w obszarze zainteresowań tego kraju. Ponadto Dania poinformowała Finlandię, że z dniem 1 stycznia 2018 weszła w życie nowa ustawa, zgodnie z którą postępowania o udzielenie pozwolenia na projekty budowlane na duńskich morzach terytorialnych będą mogły mieć bardziej polityczny charakter. W dniu 9 stycznia 2018 roku duńskie Ministerstwo Środowiska – powołując się na nowe przepisy – skierowało do Ministerstwa Spraw Zagranicznych tego kraju wniosek o wydanie opinii na temat wpływu projektu Nord Stream 2 na narodową politykę bezpieczeństwa. Prace nad opinią trwają.

Obszary sieci Natura 2000. W ramach postępowania OOS oceniono wpływ wszystkich działań, które mają być prowadzone w ramach przedmiotowego projektu, na obszary sieci Natura 2000. Dodatkowo przeprowadzono dwie niezależne oceny w ramach programu Natura 2000. Centrum ELY w regionie Uusimaa wydało oświadczenie, którym objęło także obszar na południe od Sandkallan oraz obszar Kallbadan. Oba obszary należą do sieci Natura 2000 ustanowioną dyrektywą UE. W swoim oświadczeniu centrum ELY stwierdziło, że projekt Nord Stream 2 – sam oraz w połączeniu z innymi (planowanymi) inwestycjami – nie będzie zagrażał środowisku naturalnemu ani walorom przyrodniczym, które zadecydowały o włączeniu wskazanych obszarów do sieci Natura 2000 pod warunkiem, że wykonawca projektu wdroży wszystkie zaplanowane działania mające na celu ograniczenie ogólnego wpływu projektu.

6.3.2 Wykonanie decyzji

Zgodnie z art. 31 Ustawy o postępowaniu administracyjnosądowym decyzje, od których nie przysługuje odwołanie, nie mogą zostać wykonane przed ich uprawomocnieniem. Pewne decyzje mogą jednak podlegać wykonaniu przed uprawomocnieniem, jeśli jest to dopuszczalne na mocy odpowiedniego przepisu ustawy lub rozporządzenia, jeśli ze względu na charakter decyzji, wskazane jest ich natychmiastowe wykonanie lub jeśli natychmiastowe wykonanie leży w interesie publicznym.

W odniesieniu do przedmiotowej sprawy rozstrzygnięcie – na prośbę wykonawcy – kwestii natychmiastowej wykonalności decyzji wymaga przeprowadzenia analizy, w ramach której należy zważyć korzyści związane z interesem publicznym oraz ewentualny, negatywny wpływ projektu na prawa osób trzecich. Warto odnotować, że warunkiem wykonania przedmiotowej decyzji jest jej uprawomocnienie się, a odstąpienie od powyższej zasady możliwe są wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach. W literaturze prawniczej wyrażono pogląd, iż czynnikiem uzasadniającym nadanie danej decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności może być konieczność realizacji pewnych działań w określonych ramach czasowych. Niektórzy autorzy wskazują, że chodzić tu może o skuteczną implementację europejskiego prawa. Wnioskodawca narażony jest głównie na ryzyko związane ze stroną czasową i ekonomiczną stroną projektu prowadzonego w obrębie fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej.

Z perspektywy środowiska naturalnego oddziaływanie projektu ograniczać się będzie do etapu prac budowlanych. Projekt nie spowoduje powstania stałych szkód. Eksploatacja gazociągu będzie wywierać nieznaczny wpływ na środowisko. Z raportu OOS wynika, że projekt będzie oddziaływać na dno morskie, jakość wody oraz żyjące w morzu gatunki flory i fauny. Inwestycja nie będzie oddziaływać na rezerваты przyrody, a negatywny wpływ prac budowlanych na dno morskie, jakość wody i powietrza, florę i faunę, poziom natężenia dźwięku, ekosystem dna morskiego, plankton, zasoby rybne, lokalne ssaki i ptaki, transport morski, zamknięte strefy militarne, istniejącą i planowaną infrastrukturę, dziedzictwo kulturowe, turystykę i sektor rybołówstwa w obrębie fińskiej wyłącznej strefy ekonomicznej będzie niewielki. Wnioskodawca podejmie niezbędne

działania w celu zapobiegania szkodom i ich ograniczania na etapie budowy. Zalety projektu przewyższają jego wady.

Przy podejmowaniu decyzji o nadaniu rygoru natychmiastowej wykonalności pod uwagę należy wziąć również fakt, że – jeśli postępowanie o udzielenia pozwolenia wkrótce się zakończy, wnioskodawca będzie miał możliwość zarezerwowania dynamicznie pozycjonowanego statku do układania rur. Wykorzystanie tej technologii pozwoli na ograniczenie negatywnego wpływu podejmowanych działań na środowisko morskie, a prowadzenie operacji przy użyciu tradycyjnego statku kotwiczącego byłoby mniej korzystne. W odniesieniu do przedmiotowej sprawy rozstrzygnięcie – na prośbę wykonawcy – kwestii natychmiastowej wykonalności decyzji wymaga przeprowadzenia analizy, w ramach której należy zważyć korzyści związane z interesem publicznym oraz ewentualny, negatywny wpływ projektu na prawa osób trzecich.

Wykonawcy projektu nie udzielono jeszcze pozwolenia, o którym mowa w Ustawie wodnej. W związku z powyższym pozwolenie udzielane przez Rząd nie jest jednoznaczne ze zgodą na faktyczne rozpoczęcie prac budowlanych lub działań związanych z układaniem rurociągu w fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej. Postępowanie o udzielenie pozwolenia na budowę zgodnie z Ustawą wodną toczy się równolegle. Z tego względu wykonanie rządowego pozwolenia nie wywiera bezpośredniego wpływu na status osób trzecich, środowisko morskie ani bezpieczeństwo morskie w fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej. Niezwłoczne wykonanie decyzji nie wpływa zatem na ważność lub nieważność odwołań. Woda i łód w obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej nie stanowią prywatnej własności.

Rada Stanu już wcześniej zgadzała się na nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności decyzjom podjętym w odniesieniu do innych projektów zakładających eksploatację zasobów strefy ekonomicznej.

Zważywszy na duże znaczenie projektu dla bezpieczeństwa dostaw energii w Europie, wpływ wykorzystania dynamicznie pozycjonowanego statku do układania rur na środowisko, a także faktyczny wpływ wykonania decyzji Rządu na prawa osób trzecich, nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności uważa się zasadne z uwagi na interes publiczny, o którym mowa w art. 31 Ustawy o postępowaniu administracyjnosądowym.

Decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu.

7 Obowiązujące przepisy prawa

Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (Zbiór traktatów fińskich 67/1997)

Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza (Zbiór traktatów fińskich 49–50/1996)

Międzynarodowe przepisy o zapobieganiu zdarzeniom na morzu (Zbiór traktatów fińskich 30/1977)

Ustawa o postępowaniu administracyjnym (434/2003)

Ustawa o postępowaniu administracyjnosądowym (586/1996)

Ustawa o ochronie kabli podmorskich (145/1965)

Ustawa o prowadzeniu postępowań w sprawie udzielenia pozwoleń na realizację projektów energetycznych o znaczeniu europejskim (684/2014)

Ustawa o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej (1058/2004)

Ustawa o prowadzeniu oceń oddziaływania na środowisko (468/1994)

Ustawa wodna (264/1961)

Ustawa morska (647/1994)

Ustawa o odpowiedzialności deliktowej (412/1974)

Umowa zawarta pomiędzy Rządem Republiki Fińskiej a Rządem Republiki Estońskiej w sprawie ocen oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (Zbiór traktatów fińskich 435/2002)

Rozporządzenie rządu o fińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej (1073/2004)

Rozporządzenie rządu o prowadzeniu oceń oddziaływania na środowisko (713/2006)
Regulamin pracy Rządu (262/2003)

8 Składanie odwołań

Od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Najwyższego Sądu Administracyjnego. Odwołania składać należy według załączonych wytycznych. Decyzja podlega wykonalności bez względu na ewentualne odwołania, o ile organ apelacyjny nie postanowi inaczej.

Kimmo Tiilikainen
Minister Środowiska, Energii i Mieszkalnictwa

Kari Klemm
Doradca Rządu

WYTYCZNE W SPRAWIE SKŁADANIA ODWOŁAŃ

Organ odwoławczy

Pisemne odwołania od niniejszej decyzji należy składać do Najwyższego Sądu Administracyjnego. Podstawą odwołania może być niezgodność decyzji z prawem. Wniosek apelacyjny należy przesłać na adres organu odwoławczego we wskazanym terminie. Odwołania przyjmuje sekretariat Najwyższego Sądu Administracyjnego.

Termin składania odwołań

Odwołania należy składać w ciągu 30 dni od otrzymania powiadomienia od niniejszej decyzji. Dnia otrzymania powiadomienia o niniejszej decyzji nie wlicza się do terminu składania odwołań. Jeśli ostatni dzień wskazanego terminu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, sobotę, Dzień Niepodległości, 1. Maja, wigilię Świąt Bożego Narodzenia lub wigilię święta Juhannus, okres na złożenie odwołania upływa w dniu następującym po tym dniu.

Za datę powiadomienia uznaje się dzień potwierdzonego doręczenia dokumentów. Jeśli zawiadomienie zostało wysłane zwykłym listem, uważa się, że zostało ono doręczone adresatowi siódmego dnia od daty nadania, chyba że odbiorca wykaże, że było inaczej.

Jeśli zawiadomienie zostało wysłane drogą zastępczą, uważa się, że zostało ono doręczone adresatowi trzeciego dnia od potwierdzonej daty doręczenia. Uważa się, że dany organ został powiadomiony w dniu otrzymania pisma.

Treść odwołania

We wniosku odwoławczym należy wskazać:

- decyzję, której dotyczy odwołanie,
- fragmenty decyzji, których dotyczy odwołanie oraz propozycje zmian,
- uzasadnienie,
- nazwę i siedzibę podmiotu składającego odwołanie,
- adres pocztowy i numer telefonu podmiotu składającego odwołanie na potrzeby dalszych powiadomień.

Jeśli podmiot składający odwołanie działa za pośrednictwem pełnomocnika lub innego przedstawiciela lub jeśli wniosek został sporządzony przez osoby trzecie, we wniosku należy podać imię i nazwisko oraz adres tej osoby. Wniosek należy opatrzyć podpisem podmiotu składającego odwołanie lub jego pełnomocnika/ przedstawiciela.

Załączniki do odwołania

Do wniosku odwoławczego należy załączyć następujące dokumenty:

- oryginał lub kopię decyzji, której dotyczy odwołanie
- potwierdzenie/dowód daty doręczenia dokumentów
- dokumenty pomocnicze, o ile nie zostały wcześniej przedłożone organowi
- pełnomocnictwo udzielone przedstawicielowi

Składanie wniosków odwoławczych

Wnioski odwoławcze mogą być składane osobiście przez podmiot odwołujący się lub jego upoważnionego przedstawiciela. Podmiot składający odwołanie może także – na własne ryzyko – wysłać odwołanie pocztą lub kurierem. Wniosek należy wysłać w sposób umożliwiający jego odbiór w godzinach pracy Sekretariatu, najpóźniej w ostatnim dniu terminu odwoławczego. Sekretariat Najwyższego Sądu Administracyjnego otwarty jest w godzinach od 8:00 do 16.15.

Podmiot odwołujący się będzie zobowiązany do wniesienia **opłaty sądowej** w wysokości 500 EUR. Ustawa 1455/2015 określa przypadki zwolnień z opłaty sądowej.

Najwyższy Sąd Administracyjny / Supreme Administrative Court

Adres pocztowy:	P.O. Box 180, FI-00131 Helsinki
Ulica	Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki
Centrala	+358 (0)29 56 40200
Faks	+358 (0)29 56 40382
E-mail	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi